

ao da 1ª, agás os prólogos, que aparecen asinados polo actual Presidente do goberno galego e mais pola actual Secretaria Xeral de Política Lingüística. Hai tamén ed. independente de cada unha das seccións do documento dedicadas aos distintos sectores verticais considerados.

RECS.: *O Cartafol*, 16, 2004, <<http://ocartafol.usc.es/pasaafolla.asp?OCartafol=16>>, [Formato: HTML], [Consulta: 25/11/2005].

705 (N/04). BARRERA, Andrés: “La diversidad de lenguas en España durante los últimos 25 años. Perspectivas desde territorio monolingüe”, [Ed. en liña n.v.]: *LSC*, 2 [= A. Bastardas e E. Boix (coords.), *25 anys de Constitució Espanyola: un model lingüístic per avaluar*], 2004:10-21, <<http://www.ub.es/cusc/LSC/hemeroteca/numero2/articles/Barrera.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 10/04/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. IBERORROMÁNICO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Relatorio presentado na *II Jornada Transdisciplinària «25 anys de Constitució Espanyola: un model lingüístic per avaluar»*, organizada polo Centro Universitario de Sociolingüística e Comunicación da Universidade de Barcelona o 7 de maio de 2004 con motivo do 25º aniversario da aprobación da Constitución española. O autor comeza por glosar as ideas do sociólogo español Juan José Linz, que parecen estar influídas por un hispanocentrismo de raigame *liberal*, pero receptivo aos feitos diferenciais e ao carácter plural de España. En conxunto, Linz defende un bilingüismo *asimétrico* que favorece a persistencia da posición dominante do castelán. A continuación, comenta as ideas do sociólogo tamén español Rafael Ninyoles, cunha perspectiva completamente distinta á anterior, pois a súa proposta sitúase dentro dunha óptica *socialdemócrata-periférica*. Defende o plurilingüismo en España a través de dúas vías alternativas: o unilingüismo oficial en cada unha das circunscricións lingüísticas seguindo o modelo xeral nos países multilingües, e a consideración da territorialidade dos dereitos lingüísticos. Na última parte do traballo, preséntanse unha serie de consideracións do propio autor verbo do debate político e ideolóxico que xerou a diversidade lingüística española nos últimos vinte e cinco anos, detallando a evolución deste debate entre 1974-2004 e centrando a súa atención na cuestión lingüística de Cataluña. O autor remata expresando o seu optimismo, pois considera que desde marzo de 2004 existe unha oportunidade para afianzar unha España plural tolerante cara á diversidade [Adaptación do resumo que aparece na publicación].

706 (N/04). BRANCHADELL, Albert: “La regulació constitucional del multilingüisme a Espanya: qui vol canviar què”, [Ed. en liña n.v.]: *LSC*, 2 [= A. Bastardas e E. Boix (coords.), *25 anys de Constitució Espanyola: un model lingüístic per avaluar*], 2004:43-49, <<http://www.ub.es/cusc/LSC/hemeroteca/numero2/articles/Branchadell.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 10/04/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. IBERORROMÁNICO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Relatorio presentado na *II Jornada Transdisciplinària «25 anys de Constitució Espanyola: un model lingüístic per avaluar»*, organizada polo Centro Universitario de Sociolingüística e Comunicación da Universidade de Barcelona o 7 de maio de 2004 con motivo do 25º aniversario da aprobación da Constitución española. Clasifica as propostas de cambio da actual regulación constitucional do multilingüismo en España a través de diversas consideracións como a identificación de quen quere cambiala e de quen sinte que quere efectuar o cambio. O autor organiza a exposición en tres apartados: 1) Define as nocións de “lingua oficial” (se é adoptada como vehículo de comunicación) e “réxime lingüístico” (conxunto de

unha ou máis linguas oficiais); 2) Presenta unha tipoloxía de réximes lingüísticos para estados federais baseada no réxime lingüístico das institucións centrais do Estado e o réxime lingüístico do territorio das unidades subestatais; 3) Sitúa a regulación do multilingüismo da Constitución española de 1978 na tipoloxía descrita e organiza as propostas de cambio que se propoñen en dous tipos básicos: a) o aumento do número de linguas oficiais das institucións do Estado; b) a redución do número de linguas oficiais do territorio da Comunidade Autónoma. O artigo conclúe cunha pregunta dirixida ao lector: ¿a oficialidade exclusiva do catalán é verdadeiramente unha condición necesaria para que se poida vivir en catalán? [Adaptación do resumo que aparece na publicación].

707 (N/05). GONZÁLEZ RIAÑO, Xosé Antón: “¿Qué ye pasa a Galicia con Asturias?”, *Entrambasauas*, 22, 2005:30-31.

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. INF. DIATÓPICA (FALAS GALEGAS DE ASTURIAS)

O autor amósase contrario aos “intentos d’intervención na política llingüística del extremo occidental d’Asturias” (p. 30) por parte das institucións e estudosos do galego.

708 (R/05). GÓÑEZ SILVA, Mónica: “2001: ano europeo das linguas”, *Galicien Magazin*, 12, 2001:73-74. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Trier], Galicien-Zentrum der Universität Trier, [2005], <<http://www-alt.uni-trier.de/uni/fb2/romanistik/galicia/pdf/galicien-magazin12.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 24/10/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Breve reseña da celebración en 2001, no ámbito da Unión Europea, do ano das linguas.

709 (N/05). GROBA BOUZA, Fernando: “Descrición sociolingüística e formulación de planos de normalización locais: un caso de estudo (Ponteareas)”, *Cadernos de Lingua*, 27, 2005:61-107. | [Ed. en liña n.v.]: en Henrique Monteagudo Romero (dir.) et al., *Kit para a normalización da lingua*, [Santiago de Compostela], Consello da Cultura Galega, Centro de Documentación Sociolingüística de Galicia, [2007], <http://www.culturagalega.org/kit/docs/bibliografia/CadernosLingua27_61.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 05/03/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Ofrece un diagnóstico sociolingüístico do concello de Ponteareas (PO) estruturado en dúas partes: a primeira “céntrase no desenvolvemento dun estudo-diagnóstico da situación da lingua e no resumo dunha proposta de elaboración do PNL” (p. 62) no ámbito do ensino e do sector servizos; a segunda “recolle as principais conclusións sobre os principais problemas que suscitaron tanto a elaboración do propio diagnóstico como a posterior formulación do PNL” (p. 62). A diagnose consta dunha parte cuantitativa elaborada a partir dos datos do *Mapa Sociolingüístico de Galicia* (vid. BILEGA 3481, 5202, 6799) e doutra cualitativa elaborada, basicamente, a partir de enquisas personalizadas. | Índice: 1. Introducción: 1.1. Estado da cuestión | 1.2. Obxectivos | 1.3. Metodoloxía | 1.4. Descrición da vila | 2. Estudo-diagnóstico: 2.1. Datos demolingüísticos | 2.1.1. Coñecemento e usos lingüísticos en Ponteareas: 2.1.1.1. Coñecemento e usos | 2.1.1.2. Evolución dos coñecementos e usos do galego entre 1991 e 2001 | 2.1.2. Lingua inicial en Ponteareas | 2.1.3. Actitudes e opinións lingüísticas en Ponteareas | 2.2. Descrición cualitativa: perspectivas dos axentes sociais implicados | 3. Práctica dun plan de normalización lingüística para o concello de Ponteareas | 4. Conclusións.

710 (N/05). LORENZO SUÁREZ, Anxo M.: “Planificación lingüística de baixa intensidade: o caso galego”, *Cadernos de Lingua*, 27, 2005:37-59. | [Ed. en liña n.v.]: [Vigo], Universidade de Vigo, Páxina persoal do autor, [2006], <http://webs.uvigo.es/alorenzo/Docs/Anxo_CadenosdeLingua_2005.pdf>, Formato: PDF, [Consulta: 30/04/2008]. | [Ed. en liña n.v.]: en Henrique Monteagudo Romero (dir.) et al., *Kit para a normalización da lingua*, [Santiago de Compostela], Consello da Cultura Galega, Centro de Documentación Sociolingüística de Galicia, [2007], <http://www.culturagalega.org/kit/docs/bibliografia/CadernosLingua27_37.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 05/03/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Avalía o modelo de política lingüística aplicado en Galicia polos poderes públicos a partir do ano 1980. O autor xulga que este modelo institucional está baseado nunha acción lingüística pouco intervencionista e na realización dunha planificación lingüística de baixa intensidade, consecuencia dunha política lingüística que ten como fundamento o intento de non provocar ningún tipo de conflitividade na sociedade galega por motivos lingüísticos [Adaptación do resumo que aparece na publicación]. | Índice: 1. Introducción | 1. Planificación e política lingüística en Galicia | 1.1. Algunhas características estruturais da política lingüística en Galicia | 1.2. O modelo de planificación lingüística institucional galega | 2. O impacto do modelo galego de política e planificación lingüística | Conclusións.

711 (N/05). LOZANO, Irene: *Lenguas en guerra*, Madrid, Espasa Calpe, 2005, 206 p. (= *Ensayo*).

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. XERAL/PANROMÁNICO | 3. SINCRÓNICO E DIACRÓNICO | 4. C

Ensaio gañador do XII Premio Espasa de Ensaio (2005). Na primeira parte (“La lengua universal”, p. 19-73) ofrece unha reflexión xeral sobre a esencia da linguaxe como obxecto natural, antes que cultural; nela achéganse argumentos para xustificar a capacidade do ser humano para a linguaxe, explícase a orixe psicobiolóxica e innata desta capacidade, seguindo as hipóteses postuladas desde a década de 1960 polo lingüista Noam Chomsky e ratificadas en boa medida por investigacións psicolingüísticas posteriores, e contraponse a súa funcionalidade adaptativa orixinaria como instrumento de comunicación á instrumentalización política diferenciadora da que foi obxecto desde a época do Romanticismo. A segunda (“Una convivencia de siglos”, p. 75-112) e a terceira (“Las mentiras del siglo XX”, p. 113-137) describen os avatares da historia sociolingüística das linguas de España co obxectivo de desenvolver unha análise crítica do pensamento nacionalista (concretamente, do discurso nacionalista catalán), denunciando a artificialidade do mito da lingua como eixe vertebrador dos conceptos de *cultura* e *nación*. A esta crítica está dedicada a cuarta parte (“Lenguas en guerra”, p. 139-198), que trata de explicar a tensión lingüística dos últimos vinte e cinco anos, ligada ao concepto de *lingua propria* e ás reivindicacións nacionalistas.

RECS.: Elena de Miguel, *Revista de Libros*, 113, 2006:34-35. [Ed. dix.]: Madrid, Fundación Caja Madrid, 2006, CD-ROM / Formato: PDF | Ester Astudillo, *Astrolabio*, 2, 2006:7-19 [versión cast. en liña n.v.], <<http://www.ub.es/astrolabio/Articulos2/Ester.astudillo.cast.pdf>> / 2006:7-18 [versión cat. en liña n.v.], <<http://www.ub.es/astrolabio/Articulos2/Ester.astudillo.cat.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 30/04/2008].

712 (R/05). LUGRÍS FREIRE, Manuel (co acrónimo M.L.F.): “Boh!”, *Revista Gallega*, IV/154, 1898:1-2. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual,

2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Reivindícase, desde unha posición nacionalista, a cooficialidade de galego e castelán.

713 (N/04). MARÍ, Isidor: “Cinc qüestions entorn el plurilingüisme estatal”, [Ed. en liña n.v.]: *LSC*, 2 [= A. Bastardas e E. Boix (coords.), *25 anys de Constitució Espanyola: un model lingüístic per avaluar*], 2004:25-28, <<http://www.ub.es/cusc/LSC/hemeroteca/numero2/articles/Mari.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 10/04/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. IBERORROMÁNICO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Relatorio presentado na *II Jornada Transdisciplinària «25 anys de Constitució Espanyola: un model lingüístic per avaluar»*, organizada polo Centro Universitario de Sociolingüística e Comunicación da Universidade de Barcelona o 7 de maio de 2004 con motivo do 25º aniversario da aprobación da Constitución española. Presenta cinco reflexións sobre o plurilingüismo do Estado español. A máis relevante xira arredor da igualdade lingüística sen soberanía política. Esta cuestión, que cerra o artigo, vai precedida e complementada por outros aspectos como un marco satisfactorio de debate político, unha igualdade formal das linguas do Estado, un modelo satisfactorio de plurilingüismo estatal igualitario e a introdución do plurilingüismo nos ámbitos de uso de eficacia simbólica e funcional [Adaptación do resumo que aparece na publicación].

714 (N/04). MELIÀ, Joan: “De la inexistència a la desigualtat”, [Ed. en liña n.v.]: *LSC*, 2 [= A. Bastardas e E. Boix (coords.), *25 anys de Constitució Espanyola: un model lingüístic per avaluar*], 2004:29-33, <<http://www.ub.es/cusc/LSC/hemeroteca/numero2/articles/Melia.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 10/04/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. IBERORROMÁNICO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Relatorio presentado na *II Jornada Transdisciplinària «25 anys de Constitució Espanyola: un model lingüístic per avaluar»*, organizada polo Centro Universitario de Sociolingüística e Comunicación da Universidade de Barcelona o 7 de maio de 2004 con motivo do 25º aniversario da aprobación da Carta magna. Ofrece unha reflexión sobre a pluralidade lingüística da Constitución española de 1978, que se inicia cunha descrición das eivas que contén o texto en relación coas linguas do Estado. Estas eivas maniféstanse na desigualdade tanto en comportamentos e actitudes dos organismos e de representantes das institucións, como no réxime educativo e no proceso de integración da poboación inmigrada. O autor conclúe cunha proposta de cambios necesarios no marco lingüístico español, que debe recoñecer o catalán, o éuscaro e o galego como linguas oficiais do Estado e aplicar dereitos territoriais e individuais semellantes para todas as linguas [Adaptación do resumo que aparece na publicación].

715 (R/05). SANTOS SOLLA, Xosé Manuel: “O papel da Xeografía Humana na planificación lingüística”, en Rosario Álvarez Blanco, Francisco Fernández Rei e Antón Santamarina (eds.), *A Lingua Galega: historia e actualidade: Actas do I Congreso Internacional (Santiago de Compostela, 16-20 de setembro de 1996)*, II, [Organizado polo] Instituto da Lingua Galega, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2004]:227-244. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, [2005], <<http://>

www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/galego_historia_2.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 13/01/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Análise da relación existente entre a Xeografía Humana e a Lingüística para logo se centrar na situación de Galicia, onde os contactos entre ambas as dúas disciplinas “son extremadamente tímidos, o que ten impedido dar o paso necesario para desenvolver o campo da xeolingüística e incorporar unha perspectiva de estudio, sen dúbida, necesaria e fructífera” (p. 238) á hora de abordar a planificación lingüística.

716 (R/04). SIGUÁN, Miguel: “Las otras lenguas de España”, en *Actas del Congreso de la Lengua Española (Sevilla, 7 al 10 de octubre de 1992)*, Madrid, Instituto Cervantes, 1994:542-559. | [Ed. en liña n.v.]: Madrid, Centro Virtual Cervantes, [2004], <http://cvc.cervantes.es/obref/congresos/sevilla/sociedad/ponenc_siguan.htm>, [Consulta: 02/01/2004].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. IBERORROMÁNICO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Panorámica das políticas lingüísticas desenvolvidas por distintas comunidades autónomas do Estado español para defender as súas linguas propias e exame das súas posibles repercusións sobre o futuro do castelán. O caso galego estúdase especificamente nas p. 549-550 e tamén noutros apdos. do traballo, como “Uso institucional”, “Sistema educativo”, “Medios de comunicación” e “Productos culturales”. Para o autor, os procesos sociolingüísticos postos en marcha non derivarán na substitución do castelán, senón na reformulación das regras de convivencia entre este e as outras linguas do Estado.

717 (R/05). SIGUAN, Miquel: *L'Europa de les llengües: Una proposta per a Europa basada en el multilingüisme, sense renunciar a la propia identitat lingüística*, Barcelona, Edicions 62, 1995, 218 p. (= *Llibres a l'abast*; 285). | 2ª ed., 1996, 218 p. (= *El Cangur*; 225). | 3ª ed., 1999, 218 p. | [Trad. cast.]: *La Europa de las lenguas*, Madrid, Alianza, [1996], 197 p. (= *Alianza universidad*; 839). | 2ª ed., [2005], 232 p. (= *Alianza ensayo*; 263). | Trad. port. de Alexandra BORGES DE SOUSA: *A Europa das línguas: Raízes históricas e as consequências políticas da diversidade lingüística da Europa*, Lisboa, Terramar / Sociedade de Intercâmbio de Línguas e Cultura, 1996, 270 p. (= *Colecção da Europa*). | [Trad. fr.]: *L'Europe des langues*, [Bruxelles], Pierre Mardaga, 1996, 200 p. (= *Psychologie et sciences humaines*; 211) | Trad. al. de Silvia PARRA BELMONTE: *Die Sprachen im vereinten Europa*, Tübingen, Stauffenburg, 2001, 188 p. (= *Stauffenburg Aktuell*; 1).

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. XERAL/PANROMÁNICO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Despois dunha introdución histórica sobre a pluralidade lingüística de Europa, analiza as políticas lingüísticas desenvolvidas polos diferentes estados europeos, entre eles o español. Inclúe breves referencias á lingua galega. Baseándose en datos censais e en exemplos de varios puntos do espazo europeo (ciudades, rexións, canóns, etc.), o autor establece correlacións entre distintos elementos (políticos, sociais, culturais, técnicos, etc.) a partir dos cales formula diversas interpretacións. Entre outras cousas, pensa que o futuro lingüístico da Unión Europea non pode achar en tecnoloxías como a informática unha saída que permita conciliar a súa diversidade lingüística cos problemas causados polo uso desas tecnoloxías. A partir deste problema técnico e económico, aborda tamén o aspecto ideolóxico, co estudo da lingua como símbolo directo de identificación nacional ou rexional dentro da construción da Unión Europea. Desde esta perspectiva, aparecen outras preocupacións discutidas no Parlamento

Europeo e na Comisión da Unión Europea, como, por exemplo, a cuestión do dominio do inglés dentro das institucións europeas. A cuestión lingüística e as súas implicacións (plurilingüismo, nacionalismo, cultura, ensino, etc.) constitúe un aspecto que a Unión Europea deberá ter moi en conta no seu proceso de unificación, xa que se trata non só dun problema de comunicación, senón tamén de identidade.

RECS.: Manuel Regueiro Tenreiro, *RGE*, 12, 1996:289-292. [Ed. facs. dix.]: en *Revista Galega do Ensino: Décimo aniversario (1993-2003)*, [Santiago de Compostela], Xunta de Galicia, Consellería de Educación e Ordenación Universitaria, Dirección Xeral de Política Lingüística, [2004], CD-ROM / Formato: PDF. [Ed. facs. en liña n.v.]: [2004], <<http://www.edu.xunta.es/ftpserver/portal/DXPL/revistagalega/rge12.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 06/04/2004] | Marie-Carmen Bindels, *RAS*, 6, 1997:239-241. [Ed. facs. en liña n.v.]: Madrid, Universidad Complutense de Madrid, Portal de Revistas Científicas Complutenses, [2005], <<http://www.ucm.es/BUCEM/revistas/cps/1131558x/articulos/RAS09797110239A.PDF>>, [Formato: PDF], [Consulta: 30/03/2006] | María López Villalba, *Trans*, 2, 1998:206-207. [Ed. facs. en liña n.v.]: Málaga, Universidad de Málaga, Departamento de Traducción e Interpretación, [2006], <http://www.trans.uma.es/Trans_2/t2_179-212_Reseñas.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 05/09/2007] | Philippe Blanchet, *JMMD*, 19/3, 1998:259-261. [Ed. facs. en liña n.v.]: [Clevedon, Avon], Multilingual Matters, [2004], <<http://www.multilingual-matters.net/jmmd/019/0236/jmmd0190236.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 30/11/2007] | Claus Altmayer, *ZfF*, 8/2-3, 2003:2-5. [Ed. en liña n.v.]: [2005], <<http://zif.spz.tu-darmstadt.de/jg-08-2-3/beitrag/Europaeische%20Sprachenpolitik.htm>>, [Formato: HTML], [Consulta: 10/10/2007] | Ana Pinto Muñoz, "La Unión Europea, ¿nueva Babel?", *Revista de Libros*, 108, 2005:35-36.

718 (N/04). SOLÉ, Joan-Ramon: "25 anys de la Constitució", [Ed. en liña n.v.]: *LSC*, 2 [= A. Bastardas e E. Boix (coords.), *25 anys de Constitució Espanyola: un model lingüístic per avaluar*], 2004:34-38, <<http://www.ub.es/cusc/LSC/hemeroteca/numero2/articles/Sole.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 10/04/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. OUTROS ÁMBITOS | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Relatorio presentado na *II Jornada Transdisciplinària «25 anys de Constitució Espanyola: un model lingüístic per avaluar»*, organizada polo Centro Universitario de Sociolingüística e Comunicación da Universidade de Barcelona o 7 de maio de 2004 con motivo do 25º aniversario da aprobación da Constitución española. Valóranse, en primeiro lugar, os principios en que se basea a organización lingüística do Estado español segundo a Constitución de 1978, cuxo texto, en opinión do autor, constitúe un marco que non garantiu un proceso claro de recuperación de todas as linguas propias diferentes do castelán en todos os territorios. A seguir, preséntase un decálogo de propostas para a reforma do Estatuto de Cataluña, que pasan, entre outros aspectos, por declarar o catalán e o aranés como únicas linguas oficiais e nacionais en Cataluña e o Val de Arán, respectivamente. A propósito do exposto, o terceiro apdo. céntrase en consideracións que permiten avalar a constitucionalidade dunha posible declaración de oficialidade única do catalán e aranés a partir da interpretación do concepto de Estado do artigo 3.1 da Constitución española. Finalmente, o autor defende a aplicación ao Estado español dun réxime lingüístico parecido ao de Canadá, Bélxica e Suiza [Adaptación do resumo que aparece na publicación].

719 (R/05). SUÁREZ PIÑEIRO, Ana / SOTO LÓPEZ, Isabel: "Política lingüística", en *Galicia 2005*, [Santiago de Compostela], Xunta de Galicia, [2004]:121-132. | [Ed. en liña n.v.]: [2005], <<http://www.xunta.es/galicia2005/gl/politica-linguistica.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Tras unha breve descrición da situación actual do galego, infórmase da xénese do *Plan xeral de normalización da lingua galega* [entrada 704] e das medidas e obxectivos xerais que contén. A seguir, analízanse as estratexias que propón este documento para a normalización do galego nos eidos das novas tecnoloxías, a educación, a familia e a mocidade, a economía e a sanidade. Tamén se analizan as estratexias para a normalización do galego exterior.

720 (N/05). VALLE, José del: “La lengua, patria común: Política lingüística, política exterior y el post-nacionalismo hispánico”, en Roger Wright e Peter Ricketts (eds.), *Studies on Ibero-Romance Linguistics Dedicated to Ralph Penny*, Newark, Delaware, Juan de la Cuesta, 2005:391-415 (= *Hispanic Monographs. Estudios lingüísticos; 7 / Homenajes; 24*).

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. IBERORROMÁNICO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Analízase o cambio nas políticas lingüísticas que se desenvolveron en España a partir de 1978. Así, o papel do castelán é rediseñado polas institucións investidas con poder lingüístico atribuíndolle catro propiedades: concordia, internacionalismo, rendibilidade e a construción dunha imaxe do español baseada no rexeitamento das premisas do nacionalismo lingüístico. Este último elemento, porén, é o que, en opinión do autor, define as políticas lingüísticas deseñadas en Cataluña, Galicia e o País Vasco. O nacionalismo lingüístico apoiárase en tres elementos: unha identidade grupal ou cultural (cívica ou étnica) compartida, unha lingua común e un territorio. Daquela, os axentes da política lingüística do castelán terían superado a concepción da lingua como depósito dunha cultura asociada a un territorio, como valor superior en tanto que garante da existencia dun pobo, dunha forma de ver o mundo que se defende nas nacionalidades históricas. O autor considera, porén, que o que verdadeiramente están deseñando estes axentes é unha política lingüística que presenta o castelán como unha patria / lingua universal e rendible que lexitimaría a idea de que Iberoamérica é un obxectivo político, económico e empresarial lexítimo para os españois [T.A.G.].

RECS.: Natalya Stolova, *MLR*, 102/2, 2007:862-863 [863]. [Ed. facs. en liña]: [Oxford], Publishing Technology, Ingenta, [s.d.], <<http://www.ingentaconnect.com/>>, [Formato: PDF], [Consulta: 22/01/2008] | David Trotter, *RLiR*, 71/281-282, 2007:216-219 [219].

Vid. tamén a entrada 555-2, 868.

5221 A constitución do galego estándar

721 (R/05). CUVEIRO PIÑOL, Juan: “[Sen título]”, *Revista Gallega*, I/35, 1895:4. [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Carta ao director inserida na sección *Campo neutral* da revista, na que o autor, coa intención de facer unha crítica do mal emprego do galego por parte dalgúns colaboradores, puntualiza algúns dos seus trazos característicos.

722 (N/05). MONTEAGUDO ROMERO, Henrique: “Do uso á norma, da norma ao uso (Variación sociolingüística e estandarización no idioma galego)”, en Rosario Álvarez e Henrique Monteagudo (eds.), *Norma lingüística e variación: Unha perspectiva desde o idioma galego*, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2005]:377-436 (= *Colección Base. Serie Lingüística*; 3). | [Ed. facs. en liña n.v.]: [2005], <http://consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/norma_lingua.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 12/05/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Relatorio presentado no *Simposio «Prescrición e variación»*, que tivo lugar na Facultade de Filoloxía da Universidade de Santiago de Compostela entre o 13 de novembro e o 2 de decembro de 2003. Trátase dunha profunda reflexión de carácter fundamentalmente teórico “sobre a variación lingüística, que se quere ofrecer como un convite a unha pescuda de enorme interese e de importancia difícil de esaxerar no ámbito galego pero aínda case totalmente inédita nos nosos pagos; cunha coda en defensa dun prescritivismo racionalmente motivado, en polémica máis ou menos aberta tanto coas posicións esencialistas (sexan nativistas ou ultrapuristas) canto coas laxistas” (p. 378). Na primeira sección do traballo, atinxente á variación lingüística, o autor intenta “aclara perspectivas e afinar conceptos nun terreo dabondo complexo e esvaradio ata o extremo” (ibid.), no que xulga difícil avanzar sen o esteo dunha investigación empírica hoxe case totalmente inexistente. A segunda sección, centrada na prescrición, “beneficiase dun labor previo dabondo intenso, ao que hai que engadir a recente descuberta persoal dunha sociolingüística brasileira que está a xurdir con admirable pulo, e coa que coido imperativo que trabemos diálogo intelectual” (ibid.).

RECS.: José Mª Enguita Utrilla, *RLiR*, 70/277-278, 2006:224-234 [228] | Miquel Àngel Pradilla Cardona, *Estudis Romànics*, XXIX, 2007:393-399.

723 (N/05). MONTEAGUDO ROMERO, Henrique: “La estandarización del gallego. Problemas y avances”, en Carsten Sinner (ed.), *Norm und Normkonflikte in der Romania*, München, Peniöpe - Anja Gärtig, 2005:112-130 (= *Études linguistiques = Linguistische Studien*; 1).

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Índice: 1. Introducción | 2. La norma fónica. Ortofonía | 3. La norma gráfica. Ortografía | 4. La norma morfológica | 5. La norma léxica | 6. Propuestas normativas alternativas: el reintegracionismo | Aceptación y adopción de la variedad estándar. | Faise un repaso polo proceso de estandarización do galego, centrándose na culminación en 1982 nunhas *Normas ortográficas e morfolóxicas do idioma galego* [entrada 727], revisadas en 1995 e 2003, e a súa relación co modelo de lingua literaria anterior. Saliéntanse sumariamente algunhas das cuestións suscitadas neste proceso, particularmente no referente á selección, codificación e implementación da norma. No plano fónico, destácase principalmente o feito de que as normas “operaron una revisión máis visible de la tradición anterior, al imponer una severa rectificación normalizadora, restituendo grupos consonánticos y secuencias vocálicas cultas” (p. 116). No tocante á grafía, destácase a culminación que supuxeron para a regularización e simplificación do sistema ortográfico que estaba en marcha desde comezos do séc. XX. Na morfoloxía, consagraron as variantes polas que xa se decantara a lingua escrita. Porén, lexicamente suporían unha “depuración, sistematización y actualización de la modalidad culta/literaria del gallego que se había venido decantando en las décadas anteriores, con un criterio moderadamente purista y diferencialista” (p. 123). Faise tamén unha valoración das características e problemas da proposta ortográfica da AGAL

[*Estudo crítico das Normas Ortográficas e Morfolóxicas do Idioma Galego (Instituto da Lingua Galega / Real Academia Galega, 1982) (1983, vid. BILEGA 1425)*]. O autor conclúe que, malia a situación actual ser mellorable, “es difícil no reconocer los avances conseguidos en las últimas décadas” (p. 128).

RECS.: Joan Costa Carreras, *Estudis Romànics*, XXIX, 2007:357-362 [359].

724 (R/05). MULJAČIČ, Žarko: “*Ex compluribus paucae*. Fenomeni di *accorpamento* e di *scorporo* nella storia delle *piccole lingue romanze*”, en Rosario Álvarez Blanco, Francisco Fernández Rei e Antón Santamarina (eds.), *A Lingua Galega: historia e actualidade: Actas do I Congreso Internacional (Santiago de Compostela, 16-20 de setembro de 1996)*, II, [Organizado polo] Instituto da Lingua Galega, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2004]:39-56. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, [2005], <http://www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/galego_historia_2.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 13/01/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. XERAL/PANROMÁNICO | 3. DIACRÓNICO | 4. C

Revisa os modelos propostos polos romanistas para explicar o proceso de fragmentación do latín nas variedades romances e presenta o modelo relativista que vén desenvolvendo dende 1981 a partir de diversos achados da dialectoloxía, a sociolingüística e a estandardoloxía. Comeza criticando as varias versións do modelo da árbore xenealóxica, que desenvolveu por primeira vez para as linguas indoeuropeas o lingüista alemán August Schleicher (1821-1868). Todas esas versións caracterízanse polo seu determinismo: as linguas descendentes (linguas fillas) veñen determinadas dende a lingua nai e non teñen posibilidade de se xuntar, todas ou unha parte delas, nun momento posterior; isto implica que o número de linguas descendentes dun tronco común só pode diminuír por mor da morte dalgunhas e nunca por un proceso de fusión de dúas ou máis. Consonte esta concepción tradicional, nun momento determinado da súa historia un idioma só pode ser o dominante (lingua) ou dominado (dialecto). Porén, o autor argumenta a posibilidade de que unha lingua poida ser dominante e dominada ao mesmo tempo e, por iso, en lugar de falar de linguas e de dous tipos de dialectos, prefere falar de linguas altas (LA), linguas medias (LM) e linguas baixas (LB), admitindo que se pode producir a coexistencia de relacións macrodiglósicas e diglósicas, como tamén pode haber situacións diglósicas illadas. En consecuencia, no ámbito dun só idioma unha LM será ao mesmo tempo a LB da propia LA e a LA das propias LB, debendo interpretarse esta situación como a fusión de dúas diglosias coexistentes sincrónica e sintopicamente. Baseándose nesta concepción, resume as cinco fases que diferenciou en traballos anteriores ao analizar a evolución lingüística da Romanía dende o monolingüismo complexo da fase tardolatina. Como remate do relatorio, dedica un breve apdo. ao galego; nel, despois de recoñecer o erro que cometeu no artigo “L’enseignement de Heinz Kloss (modifications, implications, perspectives)” (1986, vid. BILEGA 4717), ao considerar o galego unha lingua por distanciamento do portugués dobremente elaborada, bosquexa como poderían interpretarse as varias fases da súa historia sociolingüística en termos da actual versión da teoría.

725 (R/05). RODRÍGUEZ LÓPEZ, Jesús: “Acraracións (1)”, *Revista Gallega*, IV/176, 1898:2-3. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Jesús Rodríguez López contesta ás críticas feitas por Orsino (no nº IV/174, 1898:6 desta mesma revista) ao prólogo do seu libro *Pasaxeiras* (Madrid, Ricardo Rojas, 1898). Expón as ideas recollidas nese prólogo afirmándose nelas: a existencia dun galego literario e outro vulgar e a necesidade da depuración do primeiro por parte dos autores e dunha Academia galega. Rexeita a idea de que a norma escrita deba ser a do portugués e defende a necesidade dun estándar supradialectal.

726 (R/05). SALINAS RODRÍGUEZ, Galo: “Nuestro idioma”, *Revista Gallega*, XI/551, 1905:1-2. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Ponse de manifesto que a primeira tarefa que debe emprender a Academia Galega é a unificación da lingua literaria, xa que a falada é imposible pola dialectalización existente. O autor pon este labor por diante doutros, pois, na súa opinión, a lingua é o que caracteriza un país e a base do seu progreso. Indica o xeito de facer isto mediante a recolleita de voces e crítica os que fan xuízos de valor sobre a calidade da lingua empregada nas obras literarias. Neste sentido, faise referencia ás polémicas ortográficas existentes na época.

Vid. tamén as entradas 48, 124, 555-1, 599, 634-2, 665, 866.

52211 A normativización do galego escrito

Vid. as entradas 72, 732, 868.

522111 Propostas de normativización

727 (R/05). REAL ACADEMIA GALEGA / INSTITUTO DA LINGUA GALEGA: *Normas ortográficas e morfolóxicas do idioma galego*, Santiago de Compostela, Real Academia Galega / Instituto da Lingua Galega, 1982, 188 p. | 2ª ed., 1983, 188 p. | 3ª ed., 1983, 188 p. | 4ª ed., 1984, 188 p. | 5ª ed., 1985, 188 p. | 6ª ed., 1986, 188 p. | 7ª ed., 1987, 188 p. | 8ª ed., 1987, 188 p. | 9ª ed., 1991, 188 p. | 10ª ed., 1992, 188 p. | 11ª ed., 1993, 188 p. | 12ª ed. rev., 1995, 254 p. | 13ª ed., 1996, 254 p. | 14ª ed., 1996, 254 p. | 15ª ed., 1996, 254 p. | 16ª ed., 1997, 254 p. | 17ª ed., 2000, 254 p. | 18ª ed. rev., 2003, 243 p. | 19ª ed., 2004, 243 p. | 20ª ed., 2005, 243 p. | 21ª ed., 2007, 243 p. | [Ed. en liña n.v. da 1ª ed.]: <<http://membres.lycos.fr/questione/documentos/normas82/indice.html>>, [Formato: HTML], [Consulta: 30/06/2005]. | [Ed. facs. en liña n.v. da 20ª ed.]: [2007], <http://www.realacademiagallega.org/PlainRAG/catalog/publications/files/normas_galego05.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 29/06/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Aprobadas nunha sesión conxunta das dúas institucións celebrada o día 3 de xullo de 1982. Posteriormente foron declaradas oficiais pola Xunta de Galicia no Decreto 173/1982, do 17 de novembro,

de normativización da lingua galega (DOG do 20/04/1983), e aprobadas polo Parlamento Galego como anexo á Lei 3/1983, do 15 de xuño, de normalización lingüística (DOG do 14/07/1983). Na 12ª ed. fíxose unha revisión coa intención “de realizar pequenas modificacións puntuais, de reforzar algúns dos argumentos e, sobre todo, de cubrir algunhas lagoas que presentaba a versión do ano 1982” (p. 5). Esta revisión foi aprobada polo Consello Científico do ILG o día 11 de novembro de 1994 e pola RAG en sesión extraordinaria do día 25 de febreiro de 1995. Na 18ª edición introducíronse modificacións sobre varios aspectos (adverbios, preposicións, conxuncións, grupos cultos, sufixos, segunda forma do artigo, etc.), a partir dun texto de consenso entre as diversas propostas de codificación existentes, aprobado pola RAG en xullo de 2003.

RECS.: Leodegário A. de Azevedo Filho, “Sobre ortografía e morfología do galego”, *Agália*, 2, 1985:240-241. [Reed.]: *Temas de O Ensino*, II/6-10 [= *Lingüística, Sociolingüística e Literatura Galaico-Luso-Brasileira-Africana de Expressão Portuguesa*], 1986:92-94 | Mª Teresa González Rodríguez, *Lucensia*, VI/12, 1996:196-197.

728 (N/05). REAL ACADEMIA GALEGA / INSTITUTO DA LINGUA GALEGA: *Normas ortográficas e morfolóxicas do idioma galego: Extracto do texto aprobado pola Real Academia Galega na sesión plenaria do día 12 de xullo de 2003. Parte normativa*, Santiago de Compostela, Xunta de Galicia, Consellería de Educación e Ordenación Universitaria, Dirección Xeral de Política Lingüística, 2005, 134 p. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [2007], <<http://www.xunta.es/linguagalega/archivos/normasrag.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 28/02/2007].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Contén o texto normativo que se inclúe na vixésima ed. das *Normas ortográficas e morfolóxicas do idioma galego* [entrada 727], coa salvedade de que non incorpora o “Índice alfabético de formas” (p. 189-235) da edición da RAG/ILG.

729 (N/05). RODRÍGUEZ ALONSO, Manuel: “Contra o rexistro literario? O devir dos principios normativizadores do galego”, en A. Domínguez Rey (ed.), *Palabra, fogo, alma (Traducir é crear): Textos da V edición do Seminario Internacional de Tradución de Rianxo (Auliga 2004)*, Culleredo, A Coruña, Espiral Maior, 2005:55-98 (= *Auliga ensaio*; 2).

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

O autor amosa as liñas e criterios do proceso normativizador do galego desde 1971 -data de fundación do ILG e de publicación do seu método de aprendizaxe do galego *Gallego 1* (1971, vid. *BILEGA* 2375)- ata 1990 -data de publicación do *Diccionario da lingua galega* (1990, vid. *BILEGA* 202), obra conxunta do ILG e da RAG. Logo de analizar todo o proceso, chega á conclusión de que a chamada *normativa de concordia*, aprobada pola RAG en xullo de 2003, significou máis un paso cara ao entendemento entre os defensores das distintas propostas de codificación. Para a aprobación desa nova proposta foi relevante o peso da oposición da ASPG, a Mesa pola Normalización Lingüística e A Nosa Terra, e mais o cambio xeracional experimentado na sede do ILG, “cando filólogos da vella escola como García González ou Lorenzo Vázquez quedan en minoría fronte a outros filólogos máis abertos como Fernández Rei, Monteagudo, [e] o propio Santamarina” (p. 98).

Vid. tamén a entrada 100.

522112 Os debates sobre a normativización: Estudos historiográficos

730 (N/05). ALONSO PINTOS, Serafín: “Escribir e prescribir. Variación e prescripción ortográfica e gramatical da lingua galega (1950-1982)”, en Rosario Álvarez e Henrique Monteagudo (eds.), *Norma lingüística e variación: Unha perspectiva desde o idioma galego*, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2005]:189-199 (= *Colección Base. Serie Lingüística*; 3). | [Ed. facs. en liña n.v.]: [2005], <http://consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/norma_lingua.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 12/05/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. C

Relatorio presentado no *Simposio «Prescripción e variación»*, que tivo lugar na Facultade de Filoloxía da Universidade de Santiago de Compostela entre o 13 de novembro e o 2 de decembro de 2003. Analízanse as variacións e prescricións ortográficas do galego entre 1950 e 1982 e os diversos posicionamentos sobre a cuestión. Avaliase a recepción e importancia que na súa época tiveron, entre outras, as seguintes obras: *Normas ortográficas do idioma galego* (1970, vid. BILEGA 1742) da RAG; *Normas ortográficas e morfolóxicas do idioma galego* (1971, vid. BILEGA 1743) da RAG; *Normas ortográficas do idioma galego* (1980, vid. BILEGA 1747) da Comisión de Lingüística da Xunta de Galicia; *Normas ortográficas e morfolóxicas do idioma galego* [entrada 727] da RAG-ILG; *Gramática elemental del gallego común* (1966, vid. BILEGA 2135) de Ricardo Carballo Calero; os métodos de aprendizaxe *Gallego 1* (1971, vid. BILEGA 2375), *Gallego 2* (1972, vid. BILEGA 2738) e *Gallego 3* (1974, vid. BILEGA 2739) do ILG; “A recuperación literaria do galego” (1973, vid. BILEGA 1730) de Manuel Rodrigues Lapa; “Unificación ortográfica galego-portuguesa” (1976, vid. BILEGA 1823) de Xosé Martiño Montero-Santalla; *Bases prá unificación das normas lingüísticas do galego* (1977, vid. BILEGA 850); *Orientacións para a escrita do galego* (1979, vid. BILEGA 1744) da Asociación Socio-Pedagóxica Galega; *O galego hoxe: Curso de lingua: Publicado en La Voz de Galicia* (1978, vid. BILEGA 1020) da Agrupación Cultural «O Facho»; *Problemas da Lingua Galega* (1981, vid. BILEGA 1785) de Ricardo Carballo Calero. Conclúese que o camiño percorrido entre a década de 1950 e a codificación aprobada en 1982 “caracterízase pola procura constante dun modelo de referencia unificado e digno de estimar, apto para os novos ámbitos de uso que a lingua estaba conquistando” (p. 197). Finalmente, valórase moi positivamente o feito de que o galeguismo de comezos do século XXI teña unha vontade firme por acadar unha unificación no tocante á cuestión normativa.

RECS.: José Mª Enguita Utrilla, *RLiR*, 70/277-278, 2006:224-234 [227] | Miquel Àngel Pradilla Cardona, *Estudis Romànics*, XXIX, 2007:393-399.

731 (N/05). ALONSO PINTOS, Serafín: *O proceso de codificación do galego moderno (1950-1980)*, Tese de Doutoramento, Universidade de Santiago, Facultade de Filoloxía, Departamento de Filoloxía Galega, 2005, 359 p. | [Ed. dix.]: [Santiago de Compostela], Universidade de Santiago, Servizo de Publicacións e Intercambio Científico, [2005], 1 CD-ROM / Formato: PDF (= *Teses de doutoramento da Universidade de Santiago de Compostela. Filoloxía*) | [Ed. impresa]: [A Coruña], Fundación Pedro Barrié de la Maza, [2006], 344 p. (= *Biblioteca Filolóxica Galega / Instituto da Lingua Galega*). | [Ed. facs. en liña n.v. da ed. impresa]: [2007], <<http://www.fbarrie.org/fundacion/jsp/pdfs/publicaciones/CODIF.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 14/11/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. DIACRÓNICO | 4. C

Repara as propostas de codificación ortográfica formuladas nas décadas de 1950, 1960 e 1970 para acadar un modelo unificado de galego literario. Ademais, tamén se reflexiona sobre os usos e valores con que o termo *norma* figura nos traballos lingüísticos, revisando, alén da oposición entre *normal* e *normativo*, factores como a xerarquía académica, o poder institucional e a súa repartición ou o arquetipo de boa linguaxe que se pretende elevar a modelo de uso xeral. A análise de cada proposta de codificación artículase a través dos seguintes aspectos (cos que se institúe un marco común de comparación): 1) ideal de lingua; 2) xustificación; 3) ortografía; 4) grafotáctica; 5) galego, portugués e castelán. Preséntanse de maneira cronolóxica, desde o que o autor chama a *primeira normativa Galaxia* (1952) ata as *Orientacións para a escrita do noso idioma* (1980, vid. BILEGA 1744), pasando polas propostas de Ernesto Guerra da Cal [concretadas nos seus poemarios *Lúa de Além-Mar* (Vigo, Galaxia, 1959) e *Rio de Sonho e Tempo* (Vigo, Galaxia, 1963)], Ricardo Carballo Calero [*Gramática elemental del gallego común* (1966, vid. BILEGA 2135)], Valentín Paz-Andrade [“A evolución trans-continental da lingua galaico-portuguesa” (1968, vid. BILEGA 1291)], Manuel Rodrigues Lapa [“A recuperación literaria do galego” (1973, vid. BILEGA 1730)], Xosé-Martiño Montero Santalla [“Unificação ortográfica galego-portuguesa” (1976, vid. BILEGA 1823)]; *Directrices para a reintegración lingüística galego-portuguesa* (1979, vid. BILEGA 476), as *Normas ortográficas do idioma galego* (1970, vid. BILEGA 1742; 1980, vid. BILEGA 1747), as *Normas ortográficas e morfolóxicas do idioma galego* (1971, vid. BILEGA 1743), *Gallego 1* (1971, vid. BILEGA 2375), *Gallego 2* (1972, vid. BILEGA 2738) e *Gallego 3* (1974, vid. BILEGA 2739) [Adaptación do resumo que aparece na publicación].

732 (R/05). DIAZ FOUCHES, Oscar: “La codificación del gallego o el pèndol que no s’atura”, *Quaderns d’Italià*, 8-9 [= *La ricerca della norma nei dialetti italiani e nelle lingue minoritarie = La recerca de la norma en els dialectes italians i en les llengües minoritàries*], 2003-04:105-121. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Barcelona], Universitat Autònoma de Barcelona, Dipòsit Digital de Documents, [2005], <<http://ddd.uab.es/pub/qdi/11359730n8p105.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 10/04/2007]. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Barcelona], Revistes Catalanes amb Accés Obert, [2005], <<http://www.raco.cat/index.php/QuadernsItalia/article/view/26276/26110>>, [Formato: PDF], [Consulta: 10/04/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Na primeira parte do traballo (apdos. 2 e 3) ofrécese un repaso conciso e ben organizado da historia do debate sobre a codificación do galego moderno entre 1973-2003, onde se subliñan algúns dos trazos máis significativos das principais propostas normativas defendidas neste período, para acabar describindo as liñas básicas da nova normativa aprobada pola Real Academia Galega en xullo de 2003, que veu modificar as normas ortográficas e morfolóxicas que a institución aprobara en 1982 [vid. entrada 727]. A segunda parte (apdos. 4 e 5, p. 114-121) está dedicada a desenvolver algúns conceptos teóricos que o autor cre que habería que ter en conta para avaliar este tipo de procesos, especialmente cando afectan ás minorías exoglósicas, e que aplica ás propostas de codificación do galego; para isto, ten en conta os criterios de codificación propostos por Xavier Lamuela (“Criteris de codificació i de compleció lingüística”, *Els Marges*, 53, 1995:15-30), introducindo algunhas matizacions a partir da análise do caso galego.

733 (R/05). GARCÍA ARES, Maricarme: “A derradeira proposta ortográfica de Marcial Valladares”, en Rosario Álvarez Blanco, Francisco Fernández Rei e Antón Santamarina (eds.), *A Lingua Galega: historia e actualidade: Actas do I Congreso Internacional (Santiago de Compostela,*

16-20 de setembro de 1996), II, [Organizado polo] Instituto da Lingua Galega, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2004]:337-344. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, [2005], <http://www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/galego_historia_2.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 13/01/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Preséntase un manuscrito inédito de Marcial Valladares (1821-1903) datado en maio de 1896 verbo da ortografía da lingua galega. O autor, que xa participara anteriormente nas polémicas ortográficas da época, defende neste texto escribir segundo se pronuncia; de aí que propoña a eliminación do <k>, do <h> do <u> co <g> e co <q>; propón, ademais, representar a consoante interdental sempre por medio do <z> e distinguir graficamente a vibrante múltiple (<rr>) da simple (<r>) independentemente do contexto.

734 (N/05). GONZÁLEZ GONZÁLEZ, Manuel: “A visión da ortografía galega de Couceiro Freijomil”, en Charo Ferreiro e Inma Pena (coords.), *Simposio sobre Antonio Couceiro Freijomil: Actas do congreso realizado pola Dirección Xeral de Creación e Difusión Cultural (Santiago de Compostela, o día 13 de maio de 2005)*, Santiago de Compostela, Xunta de Galicia, Consellería de Cultura e Deporte, 2005:43-56 (= *Colección de difusión cultural*; 47).

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA

Estudo baseado en catro traballos de Antonio Couceiro Freijomil: “A nosa ortografía. Sobre o emprego do apóstrofo” (1925, vid. *BILEGA* 1754), “A nosa ortografía: De certas adicións, supresións, troques y-enlaces de letras” (1926, vid. *BILEGA* 2683), “Ortografía gallega. Bases para súa unificación” (1929, vid. *BILEGA* 3610) e “Apéndice a la Gramática. Normas ortográficas”, incluído nas p. 173-209 de *El idioma gallego* (1935, vid. *BILEGA* 2196). En primeiro lugar, establécense os catro principios que, segundo Couceiro Freijomil, debían guiar a ortografía da lingua galega: 1) escapar dos inventos ortográficos, 2) intentar que cada son estea representado por un signo propio, 3) optar por un punto medio entre unha ortografía fonolóxica e unha etimolóxica e 4) tomar a ortografía do castelán como punto de referencia. A continuación, examínanse algúns problemas concretos da ortografía do galego analizados por Couceiro Freijomil: o tratamento do timbre do *e* e do *o*, a cantidade das vogais, a grafía <y>, a gheada, o seseo, a representación do *x*, a representación do *ll* e do *ñ*, heterografías que cómpre evitar, os grupos cultos, o apóstrofe e o guión. Finalmente, valóranse as achegas ortográficas feitas por Couceiro Freijomil considerándoas moi superiores pola súa sistematicidade e coherencia ás contidas en textos coetáneos como *Algunhas normas pra a unificación do idioma gallego* (1933, vid. *BILEGA* 805) e *Engádegas ás normas pra a unificación do idioma gallego* (1936, vid. *BILEGA* 1751), e mesmo posteriores [T.A.G.].

RECS.: Damián Suárez Vázquez, *Cadernos de Lingua*, 28, 2005:183-186 [184].

735 (R/05). LORENZO, Ramón / GARCÍA, Constantino: *Reflexións crítico-eruditas e sentimentais sobre a lingua: Discurso lido o día 7 de maio de 1999, no acto da súa recepción, polo ilustrísimo señor don Ramón Lorenzo Vázquez e resposta do ilustrísimo señor don Constantino García*, A Coruña, Real Academia Galega, 1999, 72 p. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [2005], <<http://www.realacademiagallega.org/PlainRAG/catalog/publications/files/Discurso%20Ramon%20Lorenzi.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 29/06/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO E DIACRÓNICO | 4. MEC

Nas p. 7-64 recóllese o discurso de Ramón Lorenzo, iniciado cunha semblanza de Paulino Pedret Casado (1899-1969) e de Eduardo Blanco Amor (1897-1979), os seus antecesores na Academia. A continuación, ofrece o seu perfil biográfico salferíndoo con consideracións sobre a lingua galega, centradas en dous aspectos: a cuestión ortográfica e o papel da Igrexa católica no desenvolvemento das linguas. Na contestación (p. 65-70), Constantino García lembra como coñeceu a Ramón Lorenzo e manifesta o seu acordo coas ideas por el expresadas.

736 (R/05). REYMÓNDEZ-FERNÁNDEZ, Iván: “O proceso de normativización da lingua galega”, *Verba Hispanica*, XI, 2003:79-86. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Ljubljana], Filozofska Fakulteta Univerze v Ljubljani, [2005], <<http://hispanismo.cervantes.es/documentos/reymondezXI.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 30/09/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

O autor comeza por aclarar as diferenzas entre os conceptos de *normalización* (“proceso conducente ó emprego dunha lingua en tódolos ámbitos da vida e actividades dun pobo”) e *normativización* (“elaboración dun modelo de regras gramaticais e ortográficas e dun corpus léxico estable recollido en gramáticas e dicionarios respectivamente, que serve de referencia ós falantes dunha lingua”). A seguir, centrándose xa no proceso de normativización do galego, explícase a problemática que xurdiu na época do Rexurdimento literario do séc. XIX á hora de plasmar a escrita sen modelos previos en que se apoiar. Análizase o labor neste eido da Real Academia Galega, as Irmandades da Fala, o Seminario de Estudos Galegos e, xa despois da guerra civil, da editorial Galaxia. Na parte final do traballo, analízanse as diferentes posturas perante a cuestión normativa e sinálanse as diferenzas máis salientables entre as *Normas ortográficas e morfolóxicas do idioma galego* [entrada 727] aprobadas en 2003 e as precedentes, mostrándose o autor en contra desta reforma normativa, por considerar que “reformas deste tipo nunha lingua con tantos problemas no campo da normalización de uso non traen senón confusión e non axudan no seu proceso cara ó que podemos considerar o estado natural dunha lingua, que é o do seu emprego en tódolos campos de uso cunha norma coñecida e recoñecida como tal por tódolos falantes” (p. 85).

737 (N/05). SÁNCHEZ VIDAL, Paulo: “Unha achega ó estudo do proceso de codificación ortográfica e gramatical da lingua galega (1980-2000)”, en Rosario Álvarez e Henrique Monteagudo (eds.), *Norma lingüística e variación: Unha perspectiva desde o idioma galego*, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2005]:201-221 (= *Colección Base. Serie Lingüística*; 3). | [Ed. facs. en liña n.v.]: [2005], <http://consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/norma_lingua.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 12/05/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Relatorio presentado no *Simposio «Prescripción e variación»*, que tivo lugar na Facultade de Filoloxía da Universidade de Santiago de Compostela entre o 13 de novembro e o 2 de decembro de 2003. Revisanse as distintas correntes de opinión existentes verbo do proceso de codificación ortográfica e gramatical da lingua galega entre 1980 e 2000, que o autor cualifica como “un dos temas máis comprometidos, enleados e espiñentos de cantos se teñen tratado ata este momento no ámbito da lingüística galega” (p. 201). A análise presta atención aos fundamentos teóricos de cada corrente e ás etapas do debate normativo durante o período considerado.

RECS.: José Mª Enguita Utrilla, *RLiR*, 70/277-278, 2006:224-234 [227-228] | Miquel Àngel Pradilla Cardona, *Estudis Romànics*, XXIX, 2007:393-399.

Vid. tamén as entradas 69, 696.

5221121 Debates anteriores ao ano 1970

738 (R/05). “Pero, Sr. Unamuno...”, *Revista Gallega*, IX/444, 1903:1-2. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

O autor comenta un artigo de Miguel de Unamuno publicado en *La Ilustración Española y Americana*, titulado “Méjico y no México”. Nel, preguntábase se a grafía *nh* de *unha* era un intento de aportuguesar o galego. O autor responde a Unamuno salientando o seu descoñecemento do galego.

739 (R/05). BARREIRO MEIRO, José: “Á todos y á uno”, *Galicia-Co*, 1ª época, II/5, 1888:211-214. | [Reed.]: en Carme Hermida [comp.], *A reivindicación da lingua galega no Rexurdimento (1840-1891): Escolma de textos*, [Santiago de Compostela], Consello da Cultura Galega, [1992]:307-310 (= *Colección de Lingüística*; 2). | [Ed. facs. en liña n.v. da 1^a ed.]: [A Coruña], Celso Álvarez Caccamo, Versão Original, [2004], <<http://www.udc.es/dep/lx/cac/vo/1881/188805grr211.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 11/05/2005]. | [Ed. facs. en liña n.v. da 1^a ed.]: Santiago de Compostela, Centro Superior Bibliográfico de Galicia, Biblioteca Dixital, [s.d.], <<http://www.cmg.xunta.es/visor/prensa/paxinas/busqueda.asp?T4=GRRE>>, [Formatos: TIFF/PDF], [Consulta: 29/02/2008]. | [Ed. facs. en liña n.v. da 1^a ed.]: [A Coruña], Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005]. | [Ed. facs. en liña n.v. da 1^a ed.]: [Madrid], Biblioteca Nacional de España, Hemeroteca Digital, [2006], <<http://hemerotecadigital.bne.es/cgi-bin/Pandora>>, [Formato: PDF], [Consulta: 29/03/2007].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Defende a necesidade de codificar o galego (nos termos da época), aludindo á importancia de fixar unha ortografía coherente a través do recurso á etimoloxía, etc.

740 (R/05). BARREIRO MEIRO, José: “A uno, al mismo y á todos”, *Galicia-Co*, 1ª época, II/7, 1888:335-337. | [Reed.]: en Carme Hermida [comp.], *A reivindicación da lingua galega no Rexurdimento (1840-1891): Escolma de textos*, [Santiago de Compostela], Consello da Cultura Galega, [1992]:351-352 (= *Colección de Lingüística*; 2). | [Ed. facs. en liña n.v. da 1^a ed.]: Santiago de Compostela, Centro Superior Bibliográfico de Galicia, Biblioteca Dixital, [s.d.], <<http://www.cmg.xunta.es/visor/prensa/paxinas/busqueda.asp?T4=GRRE>>, [Formatos: TIFF/PDF], [Consulta: 29/02/2008]. | [Ed. facs. en liña n.v. da 1^a ed.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005]. | [Ed. facs. en liña n.v. da 1^a ed.]: [Madrid], Biblioteca

Nacional de España, Hemeroteca Digital, [2006], <<http://hemerotecadigital.bne.es/cgi-bin/Pandora>>, [Formato: PDF], [Consulta: 29/03/2007].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Defensa dun sistema gráfico baseado na fonética fronte á posición de Manuel de Valbuena, etimoloxista e detractor do sistema fonético.

741 (R/05). BARREIRO MEIRO, José: “En pro de mi lengua”, *Galicia-Co*, 1ª época, II/7, 1888:335-337. | [Reed.]: en Carme Hermida [comp.], *A reivindicación da lingua galega no Rexurdimento (1840-1891): Escolma de textos*, [Santiago de Compostela], Consello da Cultura Galega, [1992]:351-352 (= *Colección de Lingüística*; 2). | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: Santiago de Compostela, Centro Superior Bibliográfico de Galicia, Biblioteca Dixital, [s.d.], <<http://www.cmg.xunta.es/visor/prensa/paxinas/busqueda.asp?T4=GRRE>>, [Formatos: TIFF/PDF], [Consulta: 29/02/2008]. | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagalega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005]. | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: [Madrid], Biblioteca Nacional de España, Hemeroteca Digital, [2006], <<http://hemerotecadigital.bne.es/cgi-bin/Pandora>>, [Formato: PDF], [Consulta: 29/03/2007].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Defende determinadas solucións ortográficas para algunhas formas con argumentos procedentes dunha etimoloxía escasamente científica e pouco documentada.

742 (R/05). CARRÉ ALDAO, Eugenio: “Del idioma gallego”, *Revista Gallega*, XI/518, 1905:2. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagalega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

O autor contesta a unha carta de Julio Dávila na que denunciaba a manipulación que Uxío Carré Aldao fixera en *La literatura gallega en el siglo XIX* (1900, vid. *BILEGA* 7787), ao substituír a contracción <ó> por <ao> na obra de Manuel Curros Enríquez (1851-1908). Pola súa parte, Carré Aldao defende neste artigo a forma <ao> ou <a o> por considerar que é así como se pronuncia.

743 (R/05). MARTÍNEZ SALAZAR, Andrés (co pseudónimo A. Marsal): “Á uno, á otro y á todos”, *Galicia-Co*, 1ª época, II/6, 1888:241-250. | [Reed.]: en Andrés Martínez Salazar, *Algunos temas gallegos*, II, A Coruña, Real Academia Galega, 1981:57-70. | [Reed.]: en Carme Hermida [comp.], *A reivindicación da lingua galega no Rexurdimento (1840-1891): Escolma de textos*, [Santiago de Compostela], Consello da Cultura Galega, [1992]:331-336 (= *Colección de Lingüística*; 2). | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: [A Coruña], Celso Álvarez Caccamo, Versão Original, [2004], <<http://www.udc.es/dep/lx/cac/vo/1881/188806grr241.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 11/05/2005]. | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: Santiago de Compostela, Centro Superior Bibliográfico de Galicia, Biblioteca Dixital, [s.d.], <<http://www.cmg.xunta.es/visor/prensa/paxinas/busqueda.asp?T4=GRRE>>, [Formatos: TIFF/PDF], [Consulta: 29/02/2008]. | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: [A Coruña], Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagalega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005]. |

[Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: [Madrid], Biblioteca Nacional de España, Hemeroteca Digital, [2006], <<http://hemerotecadigital.bne.es/cgi-bin/Pandora>>, [Formato: PDF], [Consulta: 29/03/2007].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Carta dirixida a J. Barreiro Meiro na que o autor se refire á prosodia e á ortografía galegas, subliñando a necesidade dunha Academia ou de publicacións que informen e se pronuncien sobre o tema, especialmente dun dicionario académico. En relación á ortografía, considera como posibilidade máis científica a adopción dun sistema de tipo fonético ou etimolóxico, aínda que entre os escritores galegos percibe a existencia dun grupo maioritario que segue ao poeta da súa devoción, outro grupo que crea o seu propio sistema e un terceiro que adopta o sistema fonético ou etimolóxico. Céntrase no problema ortográfico da <g> / <j> / <x>.

744 (R/05). MARTÍNEZ SALAZAR, Andrés (co pseudónimo A. Marsal): “En tela de juicio”, *Galicia-Co*, 1ª época, II/4, 1888:159-167. | [Reed.]: en Andrés Martínez Salazar, *Algunos temas gallegos*, II, A Coruña, Real Academia Galega, 1981:43-55. | [Reed.]: en Carme Hermida [comp.], *A reivindicación da lingua galega no Rexurdimento (1840-1891): Escolma de textos*, [Santiago de Compostela], Consello da Cultura Galega, [1992]:299-306 (= *Colección de Lingüística*; 2). | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: [A Coruña], Celso Álvarez Cáccamo, Versão Original, [2004], <<http://www.udc.es/dep/lx/cac/vo/1881/188804grr159.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 11/05/2005]. | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: Santiago de Compostela, Centro Superior Bibliográfico de Galicia, Biblioteca Dixital, [s.d.], <<http://www.cmg.xunta.es/visor/prensa/paxinas/busqueda.asp?T4=GRRE>>, [Formatos: TIFF/PDF], [Consulta: 29/02/2008]. | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: [A Coruña], Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagalega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005]. | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: [Madrid], Biblioteca Nacional de España, Hemeroteca Digital, [2006], <<http://hemerotecadigital.bne.es/cgi-bin/Pandora>>, [Formato: PDF], [Consulta: 29/03/2007].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. EC

Con motivo dunha carta de José Barreiro Meiro inserida no nº 227 de *El Ciclón*, na que este facía observacións sobre o “desbarajuste que se observa en la ortografía gallega” (p. 45), o autor busca as posibles causas desa anarquía ortográfica. Lamenta que nin Juan Antonio Saco y Arce (1835-1881), nin Juan Cuveiro Piñol (1821-1906), nin Marcial Valladares Núñez (1821-1903) fixaran as regras prosódicas e ortográficas do galego e comenta algúns aspectos ortográficos de autores do séc. XIX. Finalmente, inclúe unha pequena listaxe de palabras galegas formadas por unha soa vogal coas correspondentes formas castelás e fai referencia á importancia da influencia romana na Península, moito maior, na súa opinión, ca a dos árabes.

745 (R/05). ORSINO: “Críticas. Pasaxeiras”, *Revista Gallega*, IV/174, 1898:6. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagalega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

O autor rebate as opinións expresadas por Jesús Rodríguez López no prólogo da súa colección de poemas *Pasaxeiras* (Madrid, Ricardo Rojas, 1898) sobre a escrita do galego literario e a depuración da lingua. Defende tamén que o portugués debe ser a norma para o galego.

746 (R/05). PÉREZ BALLESTEROS, José: “Cuestión gramatical. Conto”, *Galicia-Co*, 1ª época, II/5, 1888:231-232. | *O Novo Galiciano*, I/18, 1988:2-3. | *O Tío Marcos d'a Portela*, 2ª época, parrafeo 257, 1888:2-3. | [Ed. facs.]: A Coruña, Edman, V, 1989. | [Reed.]: en José Pérez Ballesteros, *Foguetes*, A Coruña, Andrés Martínez Salazar, 1888:145-150. | [Ed. facs. en liña n.v. da ed. en *Galicia-Co*]: Santiago de Compostela, Centro Superior Bibliográfico de Galicia, Biblioteca Dixital, [s.d.], <<http://www.cmg.xunta.es/visor/prensa/paxinas/busqueda.asp?T4=GRRE>>, [Formatos: TIFF/PDF], [Consulta: 29/02/2008]. | [Ed. facs. en liña n.v. da ed. en *Galicia-Co*]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagalega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005]. | [Ed. facs. en liña n.v. da ed. en *Galicia-Co*]: [Madrid], Biblioteca Nacional de España, Hemeroteca Digital, [2006], <<http://hemerotecadigital.bne.es/cgi-bin/Pandora>>, [Formato: PDF], [Consulta: 29/03/2007].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Composición poética sobre a polémica ortográfica suscitada en *O Tío Marcos d'a Portela* sobre o uso da grafía <x> para o son fricativo prepalatal xordo.

747 (R/05). PÉREZ BALLESTEROS, José: “Indicaciones acerca de la prosodia y ortografía gallegas”, *Galicia-Co*, 1ª época, II/8, 1888:379-385. | [Reed.]: en Carme Hermida [comp.], *A reivindicación da lingua galega no Rexurdimento (1840-1891): Escolma de textos*, [Santiago de Compostela], Consello da Cultura Galega, [1992]:363-367 (= *Colección de Lingüística*; 2). | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: Santiago de Compostela, Centro Superior Bibliográfico de Galicia, Biblioteca Dixital, [s.d.], <<http://www.cmg.xunta.es/visor/prensa/paxinas/busqueda.asp?T4=GRRE>>, [Formatos: TIFF/PDF], [Consulta: 29/02/2008]. | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagalega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005]. | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: [Madrid], Biblioteca Nacional de España, Hemeroteca Digital, [2006], <<http://hemerotecadigital.bne.es/cgi-bin/Pandora>>, [Formato: PDF], [Consulta: 29/03/2007].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Sobre a necesidade de establecer unhas regras ortográficas coherentes.

748 (R/05). VALLADARES NÚÑEZ, Marcial: “Escritura gallega”, *Galicia-Co*, 1ª época, II/6, 1888:267-269. | [Reed.]: *Cultura Gallega*, 7-8, 1936:37-38. | [Reed.]: en Carme Hermida [comp.], *A reivindicación da lingua galega no Rexurdimento (1840-1891): Escolma de textos*, [Santiago de Compostela], Consello da Cultura Galega, [1992]:337-339 (= *Colección de Lingüística*; 2). | [Ed. facs. da reed. en *Cultura Gallega*]: [Santiago de Compostela], Xunta de Galicia, Consellería de Educación e Ordenación Universitaria, Centro Ramón Piñeiro para a Investigación en Humanidades, [1999]. | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: [A Coruña], Celso Álvarez Cáccamo, Versão Original, [2004], <<http://www.udc.es/dep/lx/cac/vo/1881/188806grr267.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 11/05/2005]. | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: Santiago de Compostela, Centro Superior Bibliográfico de Galicia, Biblioteca Dixital, [s.d.], <<http://>

www.cmg.xunta.es/visor/prensa/paxinas/busqueda.asp?T4=GRRE>, [Formatos: TIFF/PDF], [Consulta: 29/02/2008]. | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: [A Coruña], Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagalega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005]. | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: [Madrid], Biblioteca Nacional de España, Hemeroteca Digital, [2006], <<http://hemerotecadigital.bne.es/cgi-bin/Pandora>>, [Formato: PDF], [Consulta: 29/03/2007].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Nota centrada fundamentalmente na cuestión do uso de <g> e <x> na ortografía galega. Apunta as cinco propostas seguintes para normalizar e fixar o que, segundo o autor, sería unha ortografía coherente para o galego: eliminar o <x>, usar <g> e <j> como en portugués, non acentuar os artigos agás en determinados casos, usar con moderación o apóstrofo, galeguizar os castelanismos.

749 (R/05). VALLADARES NÚÑEZ, Marcial: “Una reflexión”, *Galicia-Co*, 1ª época, II/8, 1888:397-399. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Centro Superior Bibliográfico de Galicia, Biblioteca Dixital, [s.d.], <<http://www.cmg.xunta.es/visor/prensa/paxinas/busqueda.asp?T4=GRRE>>, [Formatos: TIFF/PDF], [Consulta: 29/02/2008]. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagalega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005]. | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: [Madrid], Biblioteca Nacional de España, Hemeroteca Digital, [2006], <<http://hemerotecadigital.bne.es/cgi-bin/Pandora>>, [Formato: PDF], [Consulta: 29/03/2007].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Nota ortográfica sobre o emprego dos grafemas <h>, <j>, <g> para representar fenómenos fonéticos como a gheada ou a gueada. Sinala a presenza da gheada na lingua oral e como tentaron regularizala Juan Antonio Saco y Arce [*Gramática gallega* (1868, vid. *BILEGA* 1019)] e Marcial Valladares Núñez [*Elementos de gramática gallega [1892]* (1970, vid. *BILEGA* 932)].

Vid. tamén as entradas 77, 81, 82, 83, 86, 89, 685, 725, 726, 1161.

5221122 Debates posteriores ao ano 1970

750 (R/05). ALONSO ESTRAVÍS, Isaac: “Breves aporções para uma ortografia galega”, en *Coletânea de Estudos em Homenagem a Rodrigues Lapa*, Anadia, Câmara Municipal, 1984:49-56. | [Reed.]: *BmF*, XXIX/1-4 [= *Homenagem a Manuel Rodrigues Lapa*, II], 1984:165-172. | [Reed.]: *Temas de O Ensino*, II/6-10 [= *Linguística, Sociolinguística e Literatura Galaico-Luso-Brasileira-Africana de Expressão Portuguesa*], 1986:69-78. | [Reed.]: en Isaac Alonso Estravís, *Estudos filológicos galegoportugueses*, Madrid, Alhena, 1987:33-42. | [Ed. facs. en liña n.v. da reed. en *BmF*]: Lisboa, Centro Virtual Camões, Biblioteca Digital Camões, [2005], <<http://www.instituto-camoes.pt/cvc/bdc/lingua/boletimfilologia/29/boletim29.html>>, Formato: PDF, [Consulta: 26/02/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Propugna a necesidade dunha ortografía histórica galaico-portuguesa como elemento práctico e unificador das dúas “variedades” do norte e sur do Miño, pois “através do padrón común, se resolvem muitos problemas existentes nas diversas falas coloquiais do galego” (p. 168); ofrece algúns exemplos desta diversidade: o artigo indefinido *uma*, o grupo *cua - gua*, o plural dos vocábulos rematados en *-on* (*-ós, -óns, -ois, -ōis*) e *-an* (*-ás, -áns, -áis/-aes*), as palabras rematadas en *-an* (*irmán*), a contracción da preposición *a* e o artigo determinado, e algunhas formas verbais como a P2 e a P6 dos verbos *ter* e *vir*.

751 (R/05). BERMÚDEZ BLANCO, Manuel: “Novas normas, vellos hábitos”, *Novas CTNL*, 16, 2004:2-3. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Santiago de Compostela], Coordinadora de Traballadores/as de Normalización da Lingua, [2005], <<http://www.ctnl.org/upload/des/34-a-novascctl16.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 15/06/2008].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

O autor reflexiona sobre a reforma das normas de codificación da lingua galega que se levou a cabo en 2003, criticando as dobres posibilidades que se ofrecen en casos como o uso do signo de interrogación ao inicio, a posibilidade de escribir <Galicia> ou <Galiza> ou as terminacións en *-ería* ou *-aría*.

752 (R/05). CARVALHO CALERO, Ricardo: “O problema ortográfico”, *Agália*, 2, 1985:127-134. | [Reed.]: en Ricardo Carvalho Calero, *Do galego e da Galiza*, Santiago de Compostela, Sotelo Blanco, 1990:27-38 (= *Estudos e investigacións*; 1). | [Ed. en liña n.v. da 1ª ed.]: A Coruña, eDixital, 2003, <http://bvg.udc.es/ficha_obra.jsp?id=Opror+++1&alias=Ricardo+Carvalho+Calero>, [Formato: HTML], [Consulta: 07/02/2005]. | [Ed. en liña n.v.]: Portal Galego da Língua, 25-X-2005, <http://www.agal-gz.org/modules.php?name=Downloads&d_op=getit&lid=121>, [Formato: PDF comprimido], [Consulta: 26/01/2006]. | [Ed. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Primeira Linha em Rede, 17-IX-2005, <<http://www.primeiralinha.org/documentacon/carvalho.htm>>, [Formato: HTML], [Consulta: 07/03/2006].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

O autor defende que a ortografía galega debe ser a reintegracionista, aínda que considera que “em nengum caso a ortografía reintegrada [...] debería ser imposta por umha pressom oficial que levasse consigo a inspeçom policiaca, a sançom administrativa ou judicial ou a repressom social do disidente. A competência lingüística tería de afirmar-se na libre contrastaçom de doutrinas e prácticas, devendo as autoridades governativas abster-se de asumir umha facultade de decisom que corresponde à sociedade, e cuja usurpaçom polo aparato político constitui um caso claro de abuso de poder” (p. 134).

753 (R/05). GARCÍA REPRESAS, Delio: “Planificación lingüística do galego. Algunhas reflexións”, [Ed. dix.]: en Carmen Cabeza Pereiro, Anxo M. Lorenzo Suárez e Xoán Paulo Rodríguez Yáñez (eds.), *Comunidades e individuos bilingües = Bilingual Communities and Individuals: Actas do I Simposio Internacional sobre o Bilingüismo = Proceedings from the First International Symposium on Bilingualism (Universidade de Vigo, Galicia-Spain, 21-25 Outubro / October 1997)*, Vigo, Universidade de Vigo, Servicio de Publicacións, 2003:1051-1057, CD-ROM / Formato: PDF. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Vigo, Universidade de Vigo, Seminario de Sociolingüística e Bilingüismo, [2005], <<http://webs.uvigo.es/ssl/actas1997/06/GarciaR.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 01/03/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Fanse unha serie de propostas para levar a cabo a estandarización e a elaboración do galego estándar: completar a descrición lingüística do galego, non identificar o texto *normativo* co texto *correcto*, evitar a excesiva incorporación de cultismos, manter termos de forte tradición escrita e coñecidos pola poboación aínda que non teñan unha base científica moi grande (*senso, adicar, ogallá*, etc.), elaborar gramáticas contrastivas galego-castelán moi útiles para evitar calcos.

754 (R/05). HERRERO VALEIRO, Mário J.: “Ilusões glotopolíticas e planificação linguística na Galiza”, [Ed. dix.]: en Carmen Cabeza Pereiro, Anxo M. Lorenzo Suárez e Xoán Paulo Rodríguez Yáñez (eds.), *Comunidades e individuos bilingües = Bilingual Communities and Individuals: Actas do I Simposio Internacional sobre o Bilingüismo = Proceedings from the First International Symposium on Bilingualism (Universidade de Vigo, Galicia-Spain, 21-25 Outubro / October 1997)*, Vigo, Universidade de Vigo, Servicio de Publicacións, 2003:1058-1069, CD-ROM / Formato: PDF. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Vigo, Universidade de Vigo, Seminario de Sociolingüística e Bilingüismo, [2005], <<http://webs.uvigo.es/ssl/actas1997/06/Herrero.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 01/03/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Análise dalgúns aspectos das “relações entre as ideologías político-lingüísticas existentes na Galiza española e as semânticas galego-portuguesa e castelhana do concepto *ilusão* (ilusión)” (p. 1058). O estudo faise desde a perspectiva da glotopolítica, “investigação das relações entre a lingua, a fala e os discursos e institucións de poder” (p. 1058). Así pois, analízase desde este punto de vista a situación lingüística de Galicia, que se pon en relación coa planificación levada a cabo ata o momento desde as institucións públicas, unha planificación que parte da “negação da existência de un conflito lingüístico” (p. 1064). O autor interpreta a política institucional a partir do concepto chomskiano de *ilusión necesaria*.

755 (N/05). LÓPEZ-IGLÉSIAS SAMARTIM, Roberto: “Ideia de Língua e Vento Português na Galiza do Tardofranquismo: o caso de *Galaxia*”, *Agália*, 83-84, 2005:9-50. | [Ed. en liña n.v.]: Portal Galego da Língua, 5-II-2006, <http://www.agal-gz.org/modules.php?name=Downloads&d_op=getit&lid=131>, [Formato: PDF comprimido], [Consulta: 16/05/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. C

Analiza o proceso aberto a comezos da década de 1970, tras a aprobación da Lei Xeral de Educación, de 6 de agosto de 1970, que autorizou a inclusión das linguas minoritarias no ensino de dous a trece anos. Isto fixo aparecer no *Proto-Sistema Cultural Galeguista* (onde se atopaban *Galaxia* e a Real Academia Galega) varias propostas de codificación do galego que tiñan como punto de partida a tradición literaria e a unidade lingüística galego-portuguesa. Porén, o Instituto da Língua Galega acabou cuestionando este modelo lingüístico e optou por outro baseado na tradición escrita e afastado do ámbito luso-brasileiro. Neste momento prodúcese un gran debate entre os partidarios do reintegracionismo, liderados por Manuel Rodrigues Lapa (1897-1989), axente de *Galaxia* en Portugal, e os defensores da normativa proposta polo ILG e posteriormente aceptada pola RAG e o grupo *Galaxia*.

756 (R/05). MARTÍNEZ ROCA, Iggy: “A polémica Lapa-Piñeiro e a planificación lingüística galega”, en Rosario Álvarez Blanco, Francisco Fernández Rei e Antón Santamarina (eds.), A

Lingua Galega: historia e actualidade: Actas do I Congreso Internacional (Santiago de Compostela, 16-20 de setembro de 1996), II, [Organizado polo] Instituto da Lingua Galega, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2004]:205-215. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, [2005], <http://www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/galego_historia_2.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 13/01/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Partindo da actual situación sociolingüística de Galicia, ollada a través de datos tirados do *Mapa Sociolingüístico de Galicia [Lingua inicial e competencia lingüística en Galicia]* (1994, vid. BILEGA 3481); *Usos lingüísticos en Galicia* (1995, vid. BILEGA 5202); *Actitudes lingüísticas en Galicia* (1996, vid. BILEGA 6799)), e aceptando, en virtude da constatación da quebra interxeneracional na transmisión do galego, a tese da súa desaparición defendida por Xesús Alonso Montero en 1973, o autor céntrase na polémica ortográfico-filosófica sostida polos profesores Ramón Piñeiro López (1915-1990) e Manuel Rodríguez Lapa (1897-1989) a comezos da década de 1970. Dende unha perspectiva pragmática, analiza as concordancias e discordancias de opinión entre estas dúas personalidades verbo da situación do galego e da estratexia para a súa normalización baseada no achegamento ao portugués.

757-1 (R/04). PERES RODRIGUES, José Henrique: “Para umha classificaçom e avaliaçom dos sistemas gráficos: os sistemas gráficos do galego-português e do espanhol”, *Agália*, 57, 1999:103-129. | [Ed. en liña n.v.]: Portal Galego da Língua, 29-V-2002, <http://www.agalgz.org/modules.php?name=Downloads&d_op=getit&lid=9>, [Formato: PDF comprimido], [Consulta: 26/01/2006]. | [Ed. en liña n.v.]: [Vigo], Universidade de Vigo, Páxina persoal do autor, [2004], <<http://webs.uvigo.es/h06/weba573/persoal/henr/trab2.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 18/10/2006].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

O autor compara os sistemas gráficos do portugués e do castelán, analizando o seu maior ou menor grao de proximidade á lingua falada (a maior ou menor dificultade do falante para identificar letras e sons) e ofrece as súas consideracións sobre cal debería ser o modelo que se adoptase para o galego (o portugués).

757-2 (R/04). PERES RODRIGUES, José Henrique: “Sobre o valor simbólico das grafías e a funçom coesiva da linguagem”, *Agália*, 49, 1997:71-80. | [Ed. en liña n.v.]: [Vigo], Universidade de Vigo, Páxina persoal do autor, [2004], <<http://webs.uvigo.es/h06/weba573/persoal/henr/trab1.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 18/10/2006].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

O autor sostén que a grafía dunha lingua inflúe decisivamente na consideración que os seus falantes teñen sobre a identidade da mesma. Aplicada esta idea ao galego, significa que se este ten unha ortografía semellante á do castelán, o falante pensará que é un dialecto do castelán e se a ten semellante á do portugués, o falante identificarao coa comunidade lingüística lusófona.

Vid. tamén a entrada 1066-1.

522113 Notas ortográficas

758 (N/05). CURES VÁZQUEZ, Luz / MOSQUERA CARREGAL, Xesús Manuel: “Problemas na identificación e acentuación das interrogativas indirectas: Dime que acentúo ben / Dime que acentúo ben”, en Rosario Álvarez e Henrique Monteagudo (eds.), *Norma lingüística e variación: Unha perspectiva desde o idioma galego*, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2005]:165-188 (= *Colección Base. Serie Lingüística*; 3). | [Ed. facs. en liña n.v.]: [2005], <http://consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/norma_lingua.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 12/05/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Relatorio presentado no *Simposio «Prescrición e variación»*, que tivo lugar na Facultade de Filoloxía da Universidade de Santiago de Compostela entre o 13 de novembro e o 2 de decembro de 2003. Partindo da súa experiencia como correctores e/ou tradutores de textos, os autores pretenden poñer de relevo as vacilacións que suscita na escrita da lingua galega a acentuación gráfica das formas pronominais que introducen as denominadas oracións interrogativas indirectas. Trátase dunha cuestión que provoca dúbidas nos usuarios da lingua, que aparece moi pouco clara nas diversas edicións do texto das normas ortográficas da RAG e sobre a que os manuais de lingua ofrecen pouca reflexión gramatical. Constitúe mesmo un tema obxecto de até dous trasacordos normativos desde a publicación das *Normas ortográficas e morfolóxicas do idioma galego* [entrada 727]: no ano 1995 cando se introduciron lixeiras modificacións e máis recentemente no 2003 cando se oficializou o denominado “Acordo normativo”. A hipótese de partida é que a falta de claridade do texto normativo e a ausencia dunha reflexión gramatical ao redor da cuestión derivaron na imposibilidade de que o usuario poida adoptar un criterio coherente xa non só para poder saber cando cómpre acentuar ou non, senón mesmo para saber discernir cando se trata dunha oración interrogativa indirecta e cando non. Os autores xulgan que non se trata dunha cuestión ortográfica que tan só admite dúas opcións (presenza vs. ausencia de acentuación gráfica), senón máis ben unha cuestión gramatical, máis complexa, na cal entran en xogo parámetros como a tipoloxía dos verbos rexentes, a súa modalidade, etc. O período temporal estudado comprende as dúas últimas décadas, é dicir o galego escrito moderno, regulado xa por unha normativa ortográfica e morfolóxica oficial. O traballo baséase fundamentalmente en exemplos tirados do *CORGA: Corpus de referencia do galego actual* [entrada 1106]. Conclúen argumentando unha proposta para aclarar o uso (e, sobre todo, evitar o abuso) do acento gráfico nos interrogativos indirectos.

RECS.: José Mª Enguita Utrilla, *RLiR*, 70/277-278, 2006:224-234 [231] | Miquel Àngel Pradilla Cardona, *Estudis Romànics*, XXIX, 2007:393-399.

759 (N/05). DIÉGUEZ DIÉGUEZ, Concepción / DOMÍNGUEZ PORTELA, Soraya / LÓPEZ GÓMEZ, Belén / RODRÍGUEZ RUIBAL, Fátima: “Maiúsculas e minúsculas: criterios de uso”, en Rosario Álvarez e Henrique Monteagudo (eds.), *Norma lingüística e variación: Unha perspectiva desde o idioma galego*, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2005]:127-164 (= *Colección Base. Serie Lingüística*; 3). | [Ed. facs. en liña n.v.]: [2005], <http://consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/norma_lingua.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 12/05/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Relatorio presentado no *Simposio «Prescripción e variación»*, que tivo lugar na Facultade de Filoloxía da Universidade de Santiago de Compostela entre o 13 de novembro e o 2 de decembro de 2003. Os autores fan unha proposta para o emprego das letras maiúsculas e minúsculas na lingua galega coa intención de superar as deficiencias ou lagoas das propostas feitas previamente para o galego e outras linguas. Para iso distinguen 42 categorías e, por medio de cadros, indican se existen subcategorías e inclúen comentarios tipográficos, o tipo de letra que debe empregarse en cada caso (maiúscula ou minúscula) e abundantes exemplos.

RECS.: José Mª Enguita Utrilla, *RLiR*, 70/277-278, 2006:224-234 [230] | Miquel Àngel Pradilla Cardona, *Estudis Romànics*, XXIX, 2007:393-399.

Vid. tamén as entradas 91, 741, 748, 749.

52212 A codificación da pronuncia

760 (N/05). FERNÁNDEZ REI, Elisa: “O estándar prosódico”, en Rosario Álvarez e Henrique Monteagudo (eds.), *Norma lingüística e variación: Unha perspectiva desde o idioma galego*, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2005]:97-125 (= *Colección Base. Serie Lingüística*; 3). | [Ed. facs. en liña n.v.]: [2005], <http://consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/norma_lingua.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 12/05/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Relatorio presentado no *Simposio «Prescripción e variación»*, que tivo lugar na Facultade de Filoloxía da Universidade de Santiago de Compostela entre o 13 de novembro e o 2 de decembro de 2003. A autora trata de subliñar as peculiaridades da prosodia tanto desde un punto de vista descritivo como prescristivo. Dende a perspectiva prescristivista, é manifesta a maior dificultade de codificación dos aspectos prosódicos; en canto á perspectiva descritiva, o grao de desenvolvemento que presentan os estudos sobre o nivel segmental é moito maior que o dos dedicados ao nivel suprasegmental (habitualmente menos atendido). Ademais, na análise das unidades segmentais do estándar oral sempre se traballou dentro do lingüístico; porén, verbo de fenómenos como a entoación, bordéanse terreos en que ás veces é moi difícil dirimir que significados son lingüísticos e que outros son paralingüísticos. En calquera caso, parece existir a necesidade de proporcionar algunha orientación sobre a prosodia e, en especial, a entoación. Moitos dos profesionais que traballan nos denominados gabinetes de normalización en medios de comunicación audiovisual teñen exposto a necesidade de contar cunhas pautas que lles axuden a depurar as entoacións consideradas castelanizantes, é dicir, cómpre un labor de prescristión neste campo. Neste traballo, ademais de ofrecer pautas prescristivas, preténdese presentar o labor que se leva feito no ámbito da descrición prosódica do galego, para tratar así a variación na prosodia e facer unha comparación entre distintas variedades na medida en que o desenvolvemento dos estudos neste campo o permite. En primeiro lugar, defínese e delimitase o campo da prosodia e preséntase o estado da cuestión, para así saber que grao de desenvolvemento teñen os estudos prosódicos de índole descritiva e coñecer, en definitiva, non só que describe a prosodia, senón tamén canta prosodia galega hai descrita. En segundo lugar, inténtase poñer de manifesto certas características da prosodia dos medios de comunicación, por seren estes un dos principais difusores do estándar, en comparación

coas descrições existentes doutras variedades. Por último, repásanse as dificultades ás que hai que enfrontarse no labor de prescrición da prosodia.

RECS.: José Mª Enguita Utrilla, *RLIR*, 70/277-278, 2006:224-234 [230-231] | Miquel Àngel Pradilla Cardona, *Estudis Romànics*, XXIX, 2007:393-399.

761 (N/05). REGUEIRA FERNÁNDEZ, Xosé Luís: “Estándar oral”, en Rosario Álvarez e Henrique Monteagudo (eds.), *Norma lingüística e variación: Unha perspectiva desde o idioma galego*, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2005]:69-95 (= *Colección Base. Serie Lingüística*; 3). | [Ed. facs. en liña n.v.]: [2005], <http://consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/norma_lingua.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 12/05/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ORAL: INF. DIASTRÁTICA (NIVEL CULTO)

Relatorio presentado no *Simposio «Prescrición e variación»*, que tivo lugar na Facultade de Filoloxía da Universidade de Santiago de Compostela entre o 13 de novembro e o 2 de decembro de 2003. O autor comeza sinalando que “[d]esde hai algún tempo parece existir unha maior conciencia da necesidade de establecer un estándar oral para a lingua galega, particularmente entre galegofalantes comprometidos co desenvolvemento social da lingua. Ao mesmo tempo tamén é frecuente que algúns profesionais que traballan en galego (medios de comunicación, teatro...) se queixen da *falta de modelos*. A inexistencia dun estándar oral claramente definido contrasta cun estándar escrito cada vez máis asentado, e esa deficiencia é sentida como unha necesidade que empeza a ser urxente atender” (p. 69). En relación con esa conciencia xulga necesario analizar as actitudes e os conflitos que a constitución do galego estándar oral está a suscitar (ou a revelar). Con este fin desenvolve unha reflexión sobre a necesidade e o carácter dese modelo de lingua, así como as ideoloxías e os intereses que poden estar intervindo na súa configuración e na súa aceptación: despois de considerar a natureza dos estándares das linguas do noso ámbito cultural, fai unha breve revisión crítica do proceso de construción do estándar galego; a seguir refírese aos estándares orais, en particular ao caso galego e aos problemas e conflitos que se producen ao seu arredor, para finalizar con algunhas consideracións sobre a conveniencia, o posible alcance e os límites das accións de codificación que poidan ser emprendidas desde ámbitos académicos.

RECS.: José Mª Enguita Utrilla, *RLIR*, 70/277-278, 2006:224-234 [228-229] | Miquel Àngel Pradilla Cardona, *Estudis Romànics*, XXIX, 2007:393-399 | Luz Méndez, “O modelo de galego oral na televisión”, en Xosé Ramón Freixeiro, Marisol Ríos e Lucía Filloy (eds.), *Lingua e Comunicación: IV Xornadas sobre Lingua e Usos*, A Coruña, Universidade da Coruña, Servizo de Normalización Lingüística / Servizo de Publicacións, 2008:119-133 [124-125] (= *Cursos, Congresos, Simposios*; 93).

Vid. tamén as entradas 587, 648.

52213 A codificación gramatical

762 (N/05). ÁLVAREZ BLANCO, Rosario: “A definición dun estándar sintáctico: problemas, cautelas, límites”, en Rosario Álvarez e Henrique Monteagudo (eds.), *Norma lingüística e variación: Unha perspectiva desde o idioma galego*, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2005]:359-376 (= *Colección Base. Serie Lingüística*; 3).

| [Ed. facs. en liña n.v.]: [2005], <http://consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/norma_lingua.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 12/05/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Relatorio presentado no *Simposio «Prescrición e variación»*, que tivo lugar na Facultade de Filoloxía da Universidade de Santiago de Compostela entre o 13 de novembro e o 2 de decembro de 2003. A autora trata de establecer e xustificar criterios orientadores para elaborar un estándar sintáctico para o galego moderno, en comparación coas propostas presentadas neste mesmo simposio para as outras linguas da Península Ibérica. Tamén describe os problemas cos que ten que enfrontarse o desenvolvemento dunha proposta para este ámbito da gramática, tendo en conta, por unha banda, a existencia de distintas estruturas sintácticas para expresar un mesmo contido semántico e, por outra, as variantes dialectais. A exposición resulta moi ilustrativa polo numerosos exemplos que achega. A autora remata precisando as dúas liñas mestras que fundamentan as súas reflexións: “dunha banda, que a pesar da unidade de criterios básicos enunciada no inicio e da aparencia de unidade sintáctica das distintas variedades do galego, a escolma e descrición dos trazos definitorios da gramática do galego estándar ten que enfrontarse cun tipo moi variado de problemas que cómpre resolver asisadamente; doutra, que a resolución destas dificultades non se pode basear en apriorismos nin facerse de xeito irresponsable por vía de simple suma, pois incluso coa convicción de máxima apertura é preciso esteala no estudo rigoroso das distintas construcións e no fondo coñecemento da gramática das distintas variedades” (p. 376).

RECS.: José Mª Enguita Utrilla, *RLiR*, 70/277-278, 2006:224-234 [229] | Miquel Àngel Pradilla Cardona, *Estudis Romànics*, XXIX, 2007:393-399.

763 (N/05). DUBERT GARCÍA, Francisco: “¿Influente ou influínte? Prescrición e uso da vogal temática verbal da C-III nos adxectivos en -NTE na lingua galega”, en Rosario Álvarez e Henrique Monteagudo (eds.), *Norma lingüística e variación: Unha perspectiva desde o idioma galego*, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2005]:223-246 (= *Colección Base. Serie Lingüística*; 3). | [Ed. facs. en liña n.v.]: [2005], <http://consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/norma_lingua.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 12/05/2005]. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Santiago de Compostela], Universidade de Santiago, Páxina persoal do autor, [2005], <<http://web.usc.es/%7Efgdubert/artigos/influente.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 24/10/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ORAL/ESCRITA

Relatorio presentado no *Simposio «Prescrición e variación»*, que tivo lugar na Facultade de Filoloxía da Universidade de Santiago de Compostela entre o 13 de novembro e o 2 de decembro de 2003. Analízase desde un punto de vista descritivo e prescricivo a calidade da vogal situada á esquerda do sufixo *-nte*, xeralmente considerada vogal temática verbal, nos temas de adxectivos que por medio deste sufixo se relacionan con temas verbais da 3ª conjugación. Trátase de ítems léxicos coma *influente*, en que *in-* é prefixo, *-flu-* raíz, *-e-* a denominada vogal temática do verbo, *-nt-* sufixo e *-e* vogal temática do adxectivo. Neles resulta problemática para os usuarios do galego estándar a escolla da vogal temática do verbo. Os obxectivos do traballo son os seguintes: a) describir as diferenzas que se verifican entre as distintas variedades lingüísticas galegas canto ao tratamento da vogal temática do verbo; b) mostrar como interactúan as formas estándar con outras formas; c) describir as tendencias xa existentes nesas variedades. Aparece organizado nos seguintes apdos.: no 1º móstranse e coméntanse as fontes dos datos; no 2º ofrécese unhas breves reflexións teóricas sobre a variación e as variedades lingüísticas

que o autor toma en consideración; no 3º descríbese o tratamento que os adxectivos con *-nte* reciben no galego estándar e no castelán estándar, para así indicar os polos de atracción, é dicir, os teitos que actúan sobre as variedades cubertas; no 4º analízase o comportamento das variedades con respecto a este formante léxico; e no 5º preséntanse unhas breves conclusións.

RECS.: José Mª Enguita Utrilla, *RLiR*, 70/277-278, 2006:224-234 [233] | Miquel Àngel Pradilla Cardona, *Estudis Romànics*, XXIX, 2007:393-399.

764 (N/05). XOVE FERREIRO, Xosé: “O verbo galego: usos e abusos, descrición e prescrición”, en Rosario Álvarez e Henrique Monteagudo (eds.), *Norma lingüística e variación: Unha perspectiva desde o idioma galego*, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2005]:313-334 (= *Colección Base. Serie Lingüística*; 3). | [Ed. facs. en liña n.v.]: [2005], <http://consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/norma_lingua.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 12/05/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Relatorio presentado no *Simpósio «Prescrición e variación»*, que tivo lugar na Facultade de Filoloxía da Universidade de Santiago de Compostela entre o 13 de novembro e o 2 de decembro de 2003. Análise dos problemas de uso dalgunhas unidades do verbo galego, simples e perifrásticas: 1) problemas atinxentes ao emprego de *ter + participio*; 2) usos do infinitivo conxugado; 3) usos da perífrase *ter de + infinitivo*. O autor céntrase no exame das dificultades que existen para determinar a corrección ou incorrección dalgúns usos destas formas gramaticais situados nos bordos do que consideramos galego, e, en consecuencia, as dificultades de delimitar e describir o bo uso correspondente.

RECS.: José Mª Enguita Utrilla, *RLiR*, 70/277-278, 2006:224-234 [231-232] | Miquel Àngel Pradilla Cardona, *Estudis Romànics*, XXIX, 2007:393-399.

Vid. tamén as entradas 157, 201, 227, 234, 487, 730, 737, 750.

52214 A codificación do léxico

765. ÁREA DE LINGUAXES ESPECIALIZADAS DO SERVIZO DE NORMALIZACIÓN LINGÜÍSTICA DA UNIVERSIDADE DE SANTIAGO DE COMPOSTELA (coord.): *Un idioma preciso*, [Ed. en liña n.v.]: Portal canalcienca.com, 2002-, <<http://www.canalcienca.com/faladoiro/>>, [Formato: HTML], [Consulta: 30/06/2006].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

A linguaxe usada na comunicación técnica e científica debe ser “un idioma preciso”, xa que a exactitude e a non ambigüidade é unha das súas características definitorias. O galego neste tipo de comunicacións é tamén un idioma preciso: para a súa normalización é imprescindible que acceda a estes ámbitos expresivos e que os falantes perciban con evidencias que o galego permite comunicar todos os contidos de todos os temas. Esta interesante sección de canalcienca.com, que inclúe un foro de debate, pretende contribuír á normalización do galego neses ámbitos, presentando propostas terminolóxicas que aínda non acadaron unha forma estable ou que se empregan de forma inadecuada. Cada número parte dun pequeno estudo elaborado polos coordinadores en que se analiza un ou varios conceptos dunha área

de especialidade e se propoñen nomes galegos para eles. Partindo dese traballo, os coordinadores convidan a todas as persoas interesadas a opinar sobre a calidade e a conveniencia das formas propostas, e a presentar e defender as súas propias alternativas no foro de debate. Na data da última consulta xa foran publicadas 103 notas terminolóxicas [Adaptación da descrición publicada na web].

766 (R/05). DAVIÑA FACAL, Luís: “Notas sobre os nomes vulgares ou vulgarizados dalgúns gastrópodos mariños galegos. Unha proposta”, en Rosario Álvarez Blanco, Francisco Fernández Rei e Antón Santamarina (eds.), *A Lingua Galega: historia e actualidade: Actas do I Congreso Internacional (Santiago de Compostela, 16-20 de setembro de 1996)*, II, [Organizado polo] Instituto da Lingua Galega, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2004]:271-290. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, [2005], <http://www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/galego_historia_2.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 13/01/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Análise da situación dos nomes científicos e vulgares dalgúns gastrópodos mariños. Primeiramente, o autor céntrase nas denominacións científicas e nos problemas que xorden á hora de denominar un gastrópodo para o que existen diversos nomes; a seguir céntrase nos nomes vulgares que estes animais reciben en galego, salientando as confusións existentes que se reflicten mesmo en dicionarios como o *Dicionário da língua galega* [entrada 102] dirixido por Isaac Alonso Estravís e o *Diccionario Xerais da lingua* (1986, vid. BILEGA 1999) de María do Carme Ares Vázquez et al.. Finalmente fai unha proposta de nome científico de entre as distintas denominacións existentes e de nome vulgar para catorce gastrópodos; as denominacións vulgares que propón son as seguintes: *borracha*, *pé de pelicano*, *corniño*, *cornecho*, *sombreiro chinés*, *cornu* ou as formas *buguina* e *bucina*, *caramuxa* ou os sinónimos *caramuxo* e *mincha*, *peneira*, *cornetín*, *corniña*, *lapa* e *margarida*.

767 (R/05). DÍAZ ABRAIRA, Carlos: “A linguaxe administrativa galega: Situación actual”, en Rosario Álvarez Blanco, Francisco Fernández Rei e Antón Santamarina (eds.), *A Lingua Galega: historia e actualidade: Actas do I Congreso Internacional (Santiago de Compostela, 16-20 de setembro de 1996)*, II, [Organizado polo] Instituto da Lingua Galega, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2004]:291-296. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, [2005], <http://www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/galego_historia_2.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 13/01/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ORAL/ESCRITA: INF. DIAFÁSICA (REXISTRO XURÍDICO-ADMINISTRATIVO)

Análise da situación en que se encontra a linguaxe administrativa tras ser incorporado o galego a este ámbito. En opinión do autor, a lingua galega debe enfrontarse ao novo modelo de linguaxe administrativa que xa está en marcha noutros países para acadar un estilo claro e sinxelo que permita a fácil comprensión por parte de toda a sociedade. Así mesmo, o galego ten que superar o modelo e a influencia castelánas, potenciando e consolidando as formas propias.

768 (N/05). GALANES SANTOS, Iolanda: “Procesos de implantación lingüística: a planificación terminolóxica en Galicia = The Process of Linguistic Implementation: Terminology Planning in Galicia”, *Madrygal*, 8, 2005:43-54. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Madrid, Universidad Complutense

de Madrid, Portal de Revistas Científicas Complutenses, [2006], <<http://www.ucm.es/BUCM/revistas/fll/11389664/articulos/MADR0505110043A.PDF>>, [Formato: PDF], [Consulta: 30/03/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Avalía a importancia da terminoloxía na planificación lingüística do galego a través do estudo da proposta de planificación desenvolvida no *Plan xeral de normalización da lingua galega* [entrada 704]. Analízase especialmente o sector transversal “implementación do corpus”, así como a súa implicación e desenvolvemento nos sectores verticais que diferencia o Plan (1. Administración; 2. Educación; 3. Medios de comunicación e industrias culturais; 4. Economía; 5. Sanidade; 6. Sociedade; 7. Proxección exterior da lingua). Para a análise pártese do modelo de xestión terminolóxica que a autora xa aplicara ao galego nun traballo anterior [“A terminoloxía en Galicia” (2003, vid. *BILEGA* 11931)], avaliando as medidas deseñadas para cumprir as oito actividades ineludibles para a implantación terminolóxica. Segundo a autora, este plan “obvia unha análise máis detallada” (p. 53) e, se ben “supón un avance”, “precisa dunha adenda que inclúa diagnóstico, obxectivos, medidas, prazos, orzamentos e infraestruturas que permitan implementar a terminoloxía galega no noso País” (p. 54) [Adaptación do resumo que aparece na publicación].

769 (R/05). GARCÍA CANCELA, Xermán: “Avances na fixación do léxico xurídico-administrativo galego”, en Rosario Álvarez Blanco, Francisco Fernández Rei e Antón Santamarina (eds.), *A Lingua Galega: historia e actualidade: Actas do I Congreso Internacional (Santiago de Compostela, 16-20 de setembro de 1996)*, II, [Organizado polo] Instituto da Lingua Galega, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2004]:345-351. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, [2005], <http://www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/galego_historia_2.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 13/01/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Presenta un “panorama do estado actual na fixación da terminoloxía propia do ámbito das relacións xurídicas-administrativas en Galicia” (p. 345), feito a partir da observación da extensión real do uso dos “tecnicismos xurídico-administrativos xa fixados en dicionarios da lingua xeral, en léxicos especificamente xurídico-administrativos ou en disposicións normativas sancionadas polo poder galego ou traducidas do ámbito estatal” (ibid.).

770 (N/05). GÓMEZ GUINOVART, Xavier / TORRES PADÍN, Ánxeles: “Metodoloxía e ferramentas do traballo terminolóxico baseado en corpus: Do *Corpus Lingüístico da Universidade de Vigo* ao *Vocabulario xurídico-administrativo galego-castelán*”, *Viceversa*, 11, 2005:141-158. | [Ed. en liña n.v.]: [Vigo], Universidade de Vigo, Seminario de Lingüística Informática, [2006], <http://webs.uvigo.es/sli/arquivos/viceversa_dilega.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 10/06/2006]. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Vigo], Asociación de Tradutores Galegos, [2007], <<http://webs.uvigo.es/webatg/viceversa/files/11/Viceversa11.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 11/09/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: INF. DIAFÁSICA (REXISTRO XURÍDICO-ADMINISTRATIVO)

Presentación dunha investigación sobre terminoloxía xurídico-administrativa que se está a levar a cabo no Seminario de Lingüística Informática da Universidade de Vigo e cuxo obxectivo é a constitución dun repertorio terminolóxico bilingüe castelán-galego baseado nos datos tirados dos varios subcorpus que constitúen o *CLUVI: Corpus Lingüístico da Universidade de Vigo* [entrada 1114], que sirva de ferramenta de consulta ao persoal da administración e do dereito. Un avance deste repertorio vén de ser publicado como *Vocabulario xurídico-administrativo galego-castelán: Baleirado terminolóxico documentado no Corpus Lingüístico da Universidade de Vigo* [entrada 397] [Adaptación do resumo que aparece na publicación].

771 (R/05). PICHEL CAMPOS, Xosé Ramón: “Novos rumos para a terminoloxía galega”, en Rosario Álvarez Blanco, Francisco Fernández Rei e Antón Santamarina (eds.), *A Lingua Galega: historia e actualidade: Actas do I Congreso Internacional (Santiago de Compostela, 16-20 de setembro de 1996)*, II, [Organizado polo] Instituto da Lingua Galega, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2004]:399-405. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, [2005], <http://www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/galego_historia_2.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 13/01/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Despois de subliñar a importancia da investigación e codificación terminolóxica dentro dunha planificación lingüística que persiga a normalización social dun idioma, expón brevemente o perigo que supón para o galego un desenvolvemento da súa terminoloxía científica e técnica baseado en criterios diferencialistas ou castelanizadores, proponendo como solución o recurso ao portugués. Remata presentando un caso práctico tirado do campo da informática.

Vid. tamén as entradas 253, 256, 269, 772, 777.

52215 A contribución dos escritores á conformación do estándar

772 (R/05). ALONSO MONTERO, Xesús: “O escritor galego e o problema da lingua”, en Rosario Álvarez Blanco, Francisco Fernández Rei e Antón Santamarina (eds.), *A Lingua Galega: historia e actualidade: Actas do I Congreso Internacional (Santiago de Compostela, 16-20 de setembro de 1996)*, II, [Organizado polo] Instituto da Lingua Galega, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2004]:9-24. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, [2005], <http://www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/galego_historia.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 13/01/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

A creación dun galego culto a partir da lingua oral que fala o pobo é o tema do artigo. Analízanse os problemas cos que se atoparon os escritores do séc. XIX, que parten da lingua dos “vellos, pois, son a norma de pureza, de enxebreza” (p. 11) e, ademais, non contan cun sociolecto culto que poidan empregar na súa produción literaria. Nese afán de enxebreza os autores chegan ao hiperenxebrismo que aínda segue presente na actualidade. Nese afán por buscar unha norma culta encádrase a polémica tradución de Aquilino Iglesia Alvariño (1909-1961) dos *Carmina* de Horacio, concretamente o emprego

da voz *estumballado*. Esta forma foi a escollida por Manuel Rodrigues Lapa (1897-1989) para defender que o galego non tiña capacidade literaria ao que van responder Ramón Piñeiro (1915-1990) e Álvaro Cunqueiro (1911-1981), entre outros. No fondo da polémica está a necesidade da creación dunha norma culta diferenciada da coloquial.

773 (R/05). COCIÑA SOUTO, Xesús: “Florencio Vaamonde (1860-1925) á procura dunha norma culta”, en Rosario Álvarez Blanco, Francisco Fernández Rei e Antón Santamarina (eds.), *A Lingua Galega: historia e actualidade: Actas do I Congreso Internacional (Santiago de Compostela, 16-20 de setembro de 1996)*, II, [Organizado polo] Instituto da Lingua Galega, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2004]:247-270. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, [2005], <http://www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/galego_historia_2.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 13/01/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Análise do modelo de lingua literaria de Florencio Vaamonde Lores (1860-1925) feito a partir de catro obras: *Os Calaios* (1894), *Mágoas* (1901), *O Voto* (1907) e *Follas ao vento* (1919). Préstase atención aos aspectos gráficos (p. 251-255), fonéticos (p. 255-259), morfosintácticos (p. 259-264), léxicos (p. 264-265) e sociolingüísticos (p. 265-268). Conclúese que Florencio Vaamonde Lores contribuíu á elaboración dunha lingua literaria “pulida e elegante”, se ben se viu limitado pola “inexistencia na súa época dun labor filolóxico e académico que posibilitase a creación dun modelo lingüístico requintado” (p. 269).

774 (R/05). FERNÁNDEZ REI, FRANCISCO / SANTAMARINA, Antón: *Ramón Cabanillas, Manuel Antonio e o mar da Arousa: Dúas singraduras na construción dun idioma para unha patria: Discurso lido o día 25 de setembro de 1999, no acto da súa recepción, polo ilustrísimo señor don Francisco Fernández Rei e resposta do ilustrísimo señor don Antón Santamarina Fernández*, A Coruña, Real Academia Galega, 1999, 146 p. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [2005], <<http://www.realacademiagalega.org/PlainRAG/catalog/publications/files/Fernandez%20Rei.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 29/06/2007].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

O autor inicia o discurso cunha semblanza do seu antecesor, Xosé Filgueira Valverde (1906-1996). A continuación fai unha análise lingüística da obra de Ramón Cabanillas (p. 31-62) e da de Manuel Antonio (p. 62-71), e estuda a presenza do léxico mariñeiro na literatura galega, subliñando a necesidade da súa recolleita nos dicionarios galegos (p. 71-122). Exemplifica coas seguintes voces: *traíñeira / traíña, motor, cerco de xareta, tarrafa, dorna, chalana, gamela, babor, estribor, couso, arca, encher, devalar, preamar, baixamar, rifar, medusa, melfa, arear, estrela de mar, tallanta, gradicela*. Nas p. 133-144, Antón Santamarina ofrece a preceptiva semblanza da traxectoria intelectual do novo académico.

775 (R/05). GARCÍA, Constantino: “De Rosalía a Dieste. Reflexións sobre o léxico dos escritores”, en Rosario Álvarez Blanco, Francisco Fernández Rei e Antón Santamarina (eds.), *A Lingua Galega: historia e actualidade: Actas do I Congreso Internacional (Santiago de Compostela, 16-20 de setembro de 1996)*, II, [Organizado polo] Instituto da Lingua Galega, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2004]:25-38. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, [2005], <<http://>

www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/galego_historia_2.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 13/01/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C | 5. LINGUA ESCRITA: LINGUA LITERARIA

Reflexión en que se intenta amosar a inmensa riqueza do léxico galego tradicional baseándose fundamentalmente nas escollas que aparecen na produción literaria de Rosalía de Castro (1837-1885), Alfonso D. Rodríguez Castelao (1886-1950), Álvaro Cunqueiro (1911-1981), Celso Emilio Ferreiro (1913-1979) e Rafael Dieste (1899-1981) e mais na propia experiencia do autor como dialectólogo. Segundo el mesmo declara, neste relatorio pretende expoñer “algunhas das experiencias que teño sobre o léxico galego que fun adquirindo ó longo de tantos anos buscando voces directamente dos falantes de todo o dominio lingüístico galego e lendo escritos de moitísimos escritores, sobre todo dos cinco citados” (p. 25).

776 (N/05). FREIXEIRO MATO, Xosé Ramón: “A recuperación da topoantroponimia e a perda de referentes culturais para a mocidade”, en Servizo de Normalización Lingüística da Universidade da Coruña (ed.), *Lingua e cidade: I Xornadas sobre lingua e usos*, A Coruña, Universidade da Coruña, Servizo de Publicacións / Servizo de Normalización Lingüística, 2005:191-204 (= *Cursos, Congresos, Simposios*; 81). | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Universidade da Coruña, Servizo de Normalización Lingüística, 2007, <http://www.udc.es/snl/documentospdf/Libro_Lingua_Cidade.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 26/04/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Índice: 1. A importancia da toponimia | 2. A importancia da antroponimia | 3. O proceso de deturpación dos topónimos | 4. A castellanización e deformación antroponímica | 5. A toponimia na cidade da Coruña. | En primeiro lugar, resáltase a importancia de manter a macro e microtoponimia propias como parte incorruptible da cultura e como forma de preservación da memoria histórica colectiva, destacando a perda de referentes da cidade da Coruña como *Rego de Auga*, *Campo da Leña* ou *Praza da Fariña*, hoxe relegados dos usos habituais e oficiais. A seguir, ofrécense exemplos da riqueza topoantroponímica existente en Galicia, salientando os descendentes galegos do latín *IOHANNES* (o prenome *Xoán*, os patronímicos *Eanes*, *Anes* ou *Ianes* e os topónimos *Seoane*, *Sevane do Caurel*, *Seivane* e *Xoane*). Nas epígrafes 2 e 4 denúnciase a “bárbara castellanización, ou en moitos casos pseudocastellanización, dos antropónimos [...] imposta na Galiza como consecuencia da xeral imposición dunha lingua allea a partir de fins da Idade Media” (p. 195). Na epígrafe 3 explícanse as diferentes formas en que se levou a cabo a castellanización toponímica: 1) Por tradución completa: *A Pontenova* > **Puentenuovo*; 2) Por tradución parcial: *Pedrafita* > **Piedrafita*; 3) Por tradución do artigo toponímico: *A Coruña* > **La Coruña*; 5) Por reconversión gráfico-fónica: *Toxal* > **Tojal*; 6) Por adaptación fonético-morfolóxica de sufixos e terminacións: *Goiáns* > **Goyanes*. Na epígrafe 5 repásanse os diferentes estados de conservación dos topónimos da cidade da Coruña, mentres que na 6 se fan unhas breves consideracións sobre a denominación oficial da cidade atendendo a criterios filolóxicos e legais.

Vid. tamén as entradas 656, 729, 1160.

52217 A normalización dos antropónimos

Vid. a entrada 776.

52218 Os dialectos galegos e a conformación do estándar

777 (R/04). SOUSA FERNÁNDEZ, Xulio C.: “Léxico dialectal e estandarización”, en María Álvarez de la Granja e Ernesto Xosé González Seoane (eds.), *A estandarización do léxico*, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, 2003:129-146, 11 mapas (= *Colección Base. Serie Lingüística*; 2). | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, Sección de Lingua, [2003], <<http://www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/estandarizacion.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 02/01/2004]. | [Ed. en liña n.v.]: [Santiago de Compostela], Universidade de Santiago, Páxina persoal do autor, [2004], <<http://web.usc.es/~fgxsousa/pdf/L%E9xico%20dialectal%20e%20estandarizaci%F3n.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 17/07/2004].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Relatorio presentado no *Simposio «Léxico e estandarización en Galicia»* que tivo lugar na Universidade de Santiago de Compostela entre o 5 e o 28 de novembro de 2002. Reflexións verbo da forma en que as variedades xeográficas están representadas no estándar léxico. Para este fin, inténtase definir e situar dúas variedades de lingua: dialectos e estándar. A continuación descríbese sucintamente o modelo seguido para a constitución do estándar do galego e, por último, ilústrase de que xeito inflúen os dialectos galegos na constitución do estándar léxico. Conclúese que “a dialectoloxía pode e debe desenvolver un papel de relevancia na codificación léxica da variedade estándar, porque é unha fonte especialmente relevante que nos facilita formas vivas que son sentidas como propias polos falantes e tamén porque nos fornece información sobre a extensión xeográfica do seu uso. Os dialectos sempre se consideraron pezas fundamentais para o estudo da lingua, e tamén deben desenvolver un rol clave nos procesos de estandarización como fonte de enriquecemento do patrimonio lexical da lingua” (p. 137-138).

5222 A normalización do galego: Traballos globais

778 (N/05). *European Charter for Regional or Minority Languages: Application of the Charter in Spain*, [Ed. en liña n.v.]: Strasbourg, Council of Europe = Conseil de l'Europe, 2005, <http://www.coe.int/T/E/Legal_Affairs/Local_and_regional_Democracy/Regional_or_Minority_Languages/2_Monitoring/2.3_Committee_of_Experts%27_Reports/Spain_1st_report.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 25/04/2006]. | [Versión fr. en liña n.v.]: <http://www.coe.int/T/F/Affaires_juridiques/D%E9mocratie_locale_et_r%E9gionale/Langues_r%E9gionales_ou_minoritaires/2_Mecanisme_de_suivi/2.3_Rapports_du_Comite_d%27experts/Espagne_1er_rapport.pdf>, [Consulta: 25/04/2006]. | [Versión cast. en liña n.v.]: <http://www.coe.int/T/E/Legal_Affairs/Local_and_regional_Democracy/Regional_or_Minority_Languages/2_

Monitoring/2.3_Committee_of_Experts%27_Reports/Spain_1st_report_esp.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 25/04/2006].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. IBERORROMÁNICO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

O Comité de Expertos da UE avalía a aplicación en España da *Carta europea das linguas rexionais ou minoritarias*, aprobada en Estrasburgo o 5 de novembro de 1992 por representantes dos Estados membros do Consello de Europa e ratificada por España o 9 de abril de 2001. O obxectivo é “to examine the real situation of the regional or minority languages in the State, to report to the Committee of Ministers on its evaluation of compliance by a Party with its undertakings, and, where appropriate, to encourage the Party to gradually reach a higher level of commitment” (p. 2). Canto ao galego, nas p. 7-8 faise unha breve descrición da súa orixe e historia externa e enuméranse os territorios en que se fala. Sinálase, así mesmo, que no instrumento de ratificación da *Carta* presentado por España non se menciona o uso do galego en Castela e León, polo cal “encourages the Spanish authorities to clarify, in co-operation with the speakers, the situation of the following languages and to comment in a detailed manner, in the next periodical report, on the application of Article 7 of the Charter” (p. 13). Tamén se avalía a situación do galego en Asturias, sinalando que, se ben o Estatuto da Comunidade Autónoma recoñece o *galego-asturiano* como lingua do Principado e que potenciará o seu uso, o Comité de Expertos “encourages the competent authorities to take measures aimed at increasing the presence and visibility in public life of Asturian Galician” (p. 20). No apdo. 2.2.6 (“Evaluation of the application of Part III to the Galician language”, p. 139-158) aválase a política lingüística desenvolvida en diversos eidos: 1) No ensino o Comité de Expertos “encourages the Spanish authorities to take the necessary measures to ensure that bilingual versions of widely used administrative texts and forms are made available in all State administration offices in Galicia” (p. 147); 2) no ámbito xudicial tamén se insta a modificar o marco xurídico para que as autoridades penais, civís e administrativas leven a cabo os procedementos en galego, a garantir aos acusados e testemuñas o dereito a empregar o galego aínda que dominen o castelán, a notificar ás partes que, se unha delas o solicita, o procedemento será en galego, a promover o emprego do galego no funcionariado (principalmente xuíces e fiscais) e a establecer programas de formación para o persoal administrativo e avogados; 3) no eido da administración estatal e dos servizos públicos ínstase ao goberno central a pór ao servizo dos galegos a documentación en galego; 4) eido dos medios de comunicación; 5) actividades e servizos culturais; 6) vida e economía social; 7) intercambios transfronteirizos. Nas conclusións finais sinálase que, malia a existencia dunha lexislación que regula o emprego do galego na administración, aínda seguen xurdindo problemas de aplicación. Así mesmo, vólvese insistir na situación do galego en Asturias e na necesidade de adoptar medidas de promoción en todo o Estado respecto ás linguas, fonte de riqueza cultural.

779 (R/05). MARIÑO DAVILA, Esperanza / NOYA BEIROA, Raquel: “A planificación lingüística en Galicia: Un balance do último lustro (1990-1995)”, en Rosario Álvarez Blanco, Francisco Fernández Rei e Antón Santamarina (eds.), *A Lingua Galega: historia e actualidade: Actas do I Congreso Internacional (Santiago de Compostela, 16-20 de setembro de 1996)*, II, [Organizado polo] Instituto da Lingua Galega, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2004]:103-133. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, [2005], <http://www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/galego_historia_2.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 13/01/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Analizan a planificación lingüística levada a cabo en Galicia entre 1991 e 1995 desde organismos públicos e privados en distintos ámbitos (ensino, igrexa, medios de comunicación, literatura, etc.) e contraponen a situación galega coa de Euskadi e a de Cataluña.

780 (R/05). MONTEAGUDO ROMERO, Henrique: “Cara á oficialización do idioma galego no Estatuto de Autonomía de 1932: Un proceso complexo e polémico”, en Rosario Álvarez Blanco, Francisco Fernández Rei e Antón Santamarina (eds.), *A Lingua Galega: historia e actualidade: Actas do I Congreso Internacional (Santiago de Compostela, 16-20 de setembro de 1996)*, II, [Organizado polo] Instituto da Lingua Galega, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2004]:143-196. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, [2005], <http://www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/galego_historia_2.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 13/01/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Documentado traballo que se ocupa de analizar os debates que sobre a cuestión lingüística se produciron en Galicia en 1931 e 1932, motivados pola elaboración do proxecto de *Estatuto* de 1932. O autor explica como “as resistencias trabadas na propia Galicia ao recoñecemento oficial do idioma do país gozaron dunha notable forza” (p. 144) e como, finalmente, se deu chegada ao recoñecemento do idioma galego no anteprojecto de Estatuto de Autonomía grazas ao traballo de líderes galeguistas como Alexandre Bóveda (1903-1936).

781 (R/04). PERES RODRIGUES, José Henrique: “Língua desprestigiada ou falantes desprestigiados?”, [Ed. en liña n.v.]: [Vigo], Universidade de Vigo, Páxina persoal do autor, [2002], <<http://webs.uvigo.es/h06/weba573/persoal/henr/trab8.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 23/10/2007]. | [Reed.]: *Análise Empresarial*, 34, 2004:97-100.

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

O autor sostén a idea de que o conflito lingüístico en Galicia é “a expressom dum conflito mais amplo: um conflito de base social” (p. 97). Ver o problema simplemente dende o plano lingüístico leva a cometer erros de diagnóstico e a seguir modelos de normalización inxenuos, unicamente centrados en lle outorgar prestixio ao código, sen buscar a normalidade social dos seus falantes. Seguindo o exemplo do Quebec, o autor establece unha relación directa entre a mellora social da poboación francófona e a maior consideración que o francés acadou no mesmo proceso. No caso galego, indica, “o reconhecemento (nem sequer igualdade plena) outorgado à lingua galega na legislação vigente nom implicou em modo algum uma equiparação social dos seus falantes aos falantes de castelhana” (p. 97-98) e, polo tanto, aos galegofalantes quedalles “pura e simplemente a opção de mudar de língua e assimilar-se ao grupo dominante para evitar os preconceitos que operam contra eles” (p. 98). Por outra parte, destaca o feito de que “existe umha verdadeira elite com consciência de classe a usufruir e defender um estatuto privilegiado sobre a maioria social galego-falante” (ibid.), que son unha minoría, pero que “disponhem de muita influência e poder, e as suas interferencias sobre o processo de normalização e padronização do galego som patentes” (p. 99). “Nom se trata somente de que o galego continua a ser adscrito ao atraso, à incultura, ao rural, ao barbarismo..., senom também (e sobretudo) de que os falantes de galego continuam a ser olhados como atrasados, incultos, rurais, bárbaros... E essa imagem continua a ser alimentada e mesmo reforçada até a fartura na actualidade por aqueles que controlam os meios de transmissom ideológica” (ibid.).

Vid. tamén as entradas 567-1, 575-1, 864.

52221 Aspectos xurídicos da normalización

782 (N/05). “Ordenanza de normalización lingüística do Concello de Moaña”, *BOP Pontevedra*, 16, 25-I-2005:31-34. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Pontevedra, Deputación Provincial de Pontevedra, [2005], <<http://www.bop.depontevedra.es/bop.PONTEVEDRA/2005/bop.PONTEVEDRA.20050125.016.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 04/06/2007]. | [Ed. facs. en liña n.v.]: en Henrique Monteagudo Romero (dir.) et al., *Kit para a Normalización da lingua*, [Santiago de Compostela], Consello da Cultura Galega, Centro de Documentación Sociolingüística de Galicia, [2007], <http://www.culturagalega.org/kit/docs/normativabasica/NB_Ord_Moaña.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 03/05/2007].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. C

Publicación do texto íntegro da *Ordenanza de Normalización Lingüística* do Concello de Moaña (PO), asinada o 12/04/2004 pola Técnica de Normalización Lingüística, Paula Soto Viñas, e aprobada por acordo plenario da Corporación Local o 01/07/2004.

783 (N/04). “Ordenanza de uso do galego na Administración municipal de Oleiros”, *BOP Coruña*, 91, 22-IV-2004. | [Ed. en liña n.v.]: [A Coruña], Deputación da Coruña, [s.d.], <<http://www.dicoruna.es/bop/2004/04/22/3851-x.htm>>, [Formato: HTML], [Consulta: 03/05/2007].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. C

Publicación do texto íntegro do *Regulamento de uso do galego na Administración Municipal de Oleiros (A Coruña)*, aprobado por acordo plenario do concello de Oleiros o 29/01/2004.

784 (N/04). “Ordenanza de uso do galego na Administración Municipal do Excmo. Concello de Ribadeo”, *BOPLugo*, 113, 30-V-2004:10-13. | [Ed. facs. en liña n.v.]: en Henrique Monteagudo Romero (dir.) et al., *Kit para a Normalización da lingua*, [Santiago de Compostela], Consello da Cultura Galega, Centro de Documentación Sociolingüística de Galicia, [2007], <http://www.culturagalega.org/kit/docs/normativabasica/NB_Ord_Ribadeo.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 12/03/2007].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Texto íntegro da norma que trata de promover o uso da lingua galega na administración municipal do concello de Ribadeo (LU). Foi aprobado inicialmente por acordo do Pleno do concello o 15/03/2004 e definitivamente por este decreto da Alcaldía do 10/05/2004. Aparece organizada en doce capítulos cun total de 26 artigos: I. Do uso do idioma galego | II. Ámbito de aplicación | III. Do uso do galego na organización municipal | IV. Das relacións coas e cos administrados | V. Das relacións institucionais | VI. Dos avisos, publicacións e actividades públicas | VII. Dos rexistros | VIII. Da atención ao público | IX. Toponimia, sinalización e rótulos | X. Da selección, provisión e reciclaxe do persoal | XI. Do impulso institucional | XII. Do cumprimento e seguimento da seguinte ordenanza.

785 (R/05). “Resolución da Alcaldía pola que se ordena a publicación do texto íntegro da Ordenanza de impulso do uso do galego no Concello de Pontevedra”, *BOPPontevedra*, 231, 30-XI-2004:6-13. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Pontevedra], Deputación Provincial, [2004], <<http://bop.depontevedra.es/html/ga/>>, [Formato: PDF], [Consulta: 28/08/2006]. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Pontevedra, Concello de Pontevedra, [2004], <<http://www.concellopontevedra.es/novo/pdf/N20041223840.pdf>>, [Formato: PDF], [Consulta: 28/08/2006]. | [Nova ed. n.v.]: *Ordenanza de impulso do uso do galego no Concello de Pontevedra*, [Pontevedra], Concello de Pontevedra, Concellaría de Normalización Lingüística, [2005], 24 p. | [Ed. facs. en liña n.v. da 1ª ed.]: en Henrique Monteagudo Romero (dir.) et al., *Kit para a normalización da lingua*, [Santiago de Compostela], Consello da Cultura Galega, Centro de Documentación Sociolingüística de Galicia, [2007], <http://www.culturagalega.org/kit/docs/normativabasica/NV_Ord_Pontevedra.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 12/03/2007].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. C

Norma que trata de promocionar o uso da lingua galega na administración municipal do concello de Pontevedra. Aparece organizada en dez capítulos: 1) “Do uso oficial do idioma”; 2) “Ámbito de aplicación”; 3) “Do uso do galego na organización municipal”; 4) “Das relacións cos/as administrados/as”; 5) “Das relacións institucionais”; 6) “Dos avisos, publicacións e actividades”; 7) “Topónimos, sinalización e rótulos”; 8) “Da selección, provisión, formación e reciclaxe do persoal”; 9) “Do cumprimento e seguimento da ordenanza”; 10) “Do impulso institucional”. Inclúe un anexo coa listaxe das formas oficiais dos topónimos do concello, organizados por parroquias.

786 (N/05). [ÁREA DE NORMALIZACIÓN LINGÜÍSTICA DA UNIVERSIDADE DE VIGO]: *Plan de política lingüística da Universidade de Vigo*, Vigo, Universidade de Vigo, Servizo de Publicacións, 2005, 77 p. | [Ed. en liña n.v.]: [2005], <http://www.uvigo.es/indice/Uvigo_PlanPoliticaLing_2005.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 30/06/2008].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Texto aprobado polo Consello de goberno da Universidade de Vigo o 14 de decembro de 2004. Tras a análise da situación da lingua galega na Universidade de Vigo, expóñense os obxectivos, programas e medidas destinados a acadar a normalización do uso do galego nesta institución.

787 (N/05). ANGUEIRA, Anxo: “A lingua galega e a constitución europea”, *A Trabe de Ouro*, 61, 2005:95-98 [95-98].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Texto lido no *Foro Social Galego* (xaneiro, 2005). Crítica o *Tratado para o que se designa unha Constitución para Europa* por distintos motivos, entre eles o seu silencio sobre as linguas minoritarias e a súa discriminación.

788 (N/05). CIENFUEGOS SALGADO, David: *Políticas y derechos lingüísticos: Reflexiones sobre la lengua y el derecho*, México, D.F., Porrúa, 2005, VIII + 252 p.

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. XERAL/PANROMÁNICO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Índice: 1. Globalización y lenguas: la contradicción del universalismo | 2. El derecho a la lengua. Acerca del modelo europeo y el caso mexicano | 3. Soluciones normativas a conflictos lingüísticos: un análisis

de los sistemas estadounidense y canadiense | 4. Notas sobre la política lingüística en Paraguay y Perú | 5. El régimen de las lenguas españolas en las comunidades autónomas | 6. ¿Jueces bilingües? El conocimiento de la lengua autonómica en la constitución y estatutos de autonomía españoles | 7. Nacionalismo y lengua. Una relación compleja | 8. Lenguas indígenas y español en México | 9. El régimen jurídico de la diversidad lingüística en México. A propósito de la Ley general de derechos lingüísticos de los pueblos indígenas | 10. El ejercicio del derecho a la lengua en el ámbito procesal mexicano.

789 (N/05). COSTAS GONZÁLEZ, Xosé Henrique: “Notas sobre o informe do Comité de Expertos do Consello de Europa: «Aplicación da *Carta Europea das Linguas Rexionais ou Minoritarias* en España»”, *A Trabe de Ouro*, 63, 2005:129-140 [417-428].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Tras a descrición da *Carta europea das linguas rexionais ou minoritarias*, aprobada en Estrasburgo o 5 de novembro de 1992 por representantes dos Estados membros do Consello de Europa e ratificada por España o 9 de abril de 2001, analízase criticamente o informe español sobre a aplicación da dita Carta, o cal cualifica o autor como “un cúmulo de despropósitos estrados ao longo de centos de folios” (p. 134 [422]); ademais, este documento “ignora totalmente a propia existencia do galego en Castela e León”, a pesar de estar recoñecido no artigo 4.2 do Estatuto de Castela e León reformado en 1999, e menciona “algo do «gallego-asturiano” (p. 135 [423]), aínda que non cita o caso do galego en Estremadura, igual có doutras linguas de España como o catalán de Murcia, o éuscaro de Castela e León, etc.

790 (N/05). FERREIRA FERNÁNDEZ, Antonio Xavier / NOGUEIRA LÓPEZ, Alba / TATO PLAZA, Anxo / VILLARES NAVEIRA, Luís: *Estatuto xurídico da lingua galega*, Vigo, Xerais, 2005, 254 p. (= *Universitaria. Manuals*; 11).

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Utilísima monografía (a máis ampla elaborada ata agora) coa que se pretende “facilitar unha ferramenta para que os lectores poidan coñecer tanto o alcance [da Lei 3/1983, do 15 de xuño, de normalización lingüística (DOG do 14/07/1983)] e doutras normas lingüísticas como para amosar o longo treito que falta aínda por andar e as posibles alternativas para percorrelo” (p. 7). Un dos obxectivos principais da mesma é “presentar, dun modo facilmente comprensible, os dereitos lingüísticos dos cidadáns e as vías de defensa dos seus dereitos, xunto cos límites que estes poden ter [...]. Tamén [...] se lle presta especial atención á evolución da xurisprudencia nos distintos eidos que aclara a interpretación e contido concreto cos que, en definitiva, nos atopamos os e as cidadáns á hora de facer valer os nosos dereitos lingüísticos. Ademais esas referencias xurisprudenciais axudan a comprender o grao de aplicación e os obstáculos cos que se pode atopar a normalización lingüística nos distintos eidos” (ibid.). Por outra banda, “estúdanse tanto as obrigas e dereitos no ámbito público (Administracións públicas, educación, xustiza, función pública...) como as máis recentes tendencias a introducir regulacións lingüísticas que contribúan a normalizar as relacións privadas (publicidade, relacións mercantís...). Como é natural, as primeiras leis de normalización centraron os seus esforzos en iniciar o proceso de normalización no terreo dos poderes públicos, pero é evidente que a consecución dunha efectiva normalización non pode deixar á marxe o amplo abano de relacións privadas [...] que, a través doutro tipo de normas, poden ser obxecto da acción normalizadora” (p. 8). | Índice (indícanse únicamente os títulos das seccións e os apdos. xerais de cada unha): [I.] Aproximación ao marco xurídico internacional e constitucional do galego: 1. Introducción | 2. O galego no seo da UE: oficialidade lingüística na UE e liberdades comunitarias

| 3. O marco constitucional e estatutario | 4. Breve análise da evolución da lexislación lingüística en Galicia | 5. Especial referencia ao estatuto xurídico do galego exterior | [II.] O galego no ámbito xurídico público: 1. O galego no eido parlamentario | 2. O galego no eido administrativo | 3. A normalización lingüística 4. A protección do dereito ao uso do galego perante a Administración pública | [III.] O galego no ámbito xudiciario: 1. A lingua perante os procesos xurisdiccionais | 2. Tutela xurisdiccional dos dereitos lingüísticos | 3. As arbitraxes | [IV.] O galego no eido do dereito privado: 1. A lingua perante os rexistros públicos | 2. A lingua nos instrumentos públicos | 3. A lingua nos documentos privados | [V.] O galego no ámbito xurídico económico e mercantil: 1. Introducción | 2. O Estatuto xurídico da lingua galega perante os Rexistros Mercantís | 3. O idioma da etiquetaxe dos produtos comercializados en Galicia | 4. A utilización do idioma galego na publicidade | 5. Consideracións finais sobre o estatuto xurídico do galego no tráfico mercantil.

RECS.: *O Cartafol*, 22, 2005, <<http://ocartafol.usc.es/pasaafolla.asp?OCartafol=22>>, [Formato: HTML], [Consulta: 30/11/2005] | Manuel Rodríguez Alonso, "As leis e o galego", *Cartafol de libros*, 01-VI-2005, <<http://www.vieiros.org/publicacions/veredicion.php?Ed=38>>, [Consulta: 08/05/2006] | Josep Ochoa Monzo, *Llengua i Dret*, 45, 2006:345-349 | *Longa Lingua*, 3, 2007:29.

791 (N/04). FREIXEIRO MATO, Xosé Ramón: "O galego na *Carta Europea de linguas minoritarias*", *A Nosa Terra*, 1133, 2004:16. | [Nova ed. rev.]: en Xosé Ramón Freixeiro Mato, *Lingua, nación e identidade*, Bertamiráns, Ames, Laiovento, 2006:111-117 (= *Ensaio*; 213).

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Resúmese o contido do informe que o autor, como delegado en Galicia da Axencia Europea para as Linguas Menos Estendidas, presentou perante o Consello de Europa e perante os representantes dos diferentes grupos políticos en cadansúa reunión o 27 de maio de 2004 en Madrid. No informe, valórase un documento previo de 2002 onde o goberno español se declara fiel cumpridor dos compromisos adquiridos na *Carta Europea de Linguas Rexionais ou Minoritarias*, aprobada en Estrasburgo o 5 de novembro de 1992 por representantes dos Estados membros do Consello de Europa e ratificada por España o 9 de abril de 2001. Afírmase que, en contra do exposto neste documento, o goberno "incumpre de maneira flagrante" a Carta e para o demostrar analízanse os usos da lingua galega nos ámbitos do ensino e da administración pública. Tamén se critica a falta dunha política que favoreza as relacións lingüístico-culturais de Galicia con Portugal, Asturias e Castela-León.

RECS.: Rocío Dorado Fernández, *RGaF*, 8, 2007:187-191 [189-190].

792 (N/05). GARCIA NEGRO, Maria Pilar: "Língua Galega e Legislação: Propostas da legalidade/Propostas da necesidade. Sincronía do Galego a respecto do Espanhol, do Catalão e do Basco", *Diacrítica*, 19/1, 2005:129-138.

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO E DIACRÓNICO | 4. C

Análise da situación sociolingüística do galego e breve repaso pola súa historia externa. Céntrase basicamente na lexislación actual que establece para as linguas distintas do castelán "um regime [...] de *liberdade vigilada*" (p. 134) en base aos seguintes principios: o castelán é lingua *de iure*, dispón de "mais instrumentos legislativos ao seu servizo" (p. 135) e, tendo en conta o artigo 3 da Constitución Española do 27 de decembro de 1978 (BOE do 29/12/1978), "fica legalmente em entredito tanto a fórmula da co-oficialidade territorial como a da co-oficialidade persoal" (p. 138). Por outra banda, e

fronte ao acontecido en Euskadi e Cataluña, a autora sostén que a política lingüística desenvolvida polo goberno galego en vinte anos non influíu decisivamente no proceso de normalización.

793 (N/05). GÓMEZ-VALADÉS, Pedro: “Do galego e da Constitución Europea”, en *O Tratado da Constitución Europea: Visións desde Galiza*, A Coruña, Baía, 2005:237-239.

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Reflexión sobre as repercusións da Constitución Europea na lingua galega e a posición da UE ante a diversidade lingüística.

794 (N/05). HERMIDA GULÍAS, Carme: “O tratado constitucional europeo e as linguas minoritarias”, *A Trabe de Ouro*, 61, 2005:99-105 [99-105].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Texto lido no *Foro Social Galego* (xaneiro, 2005) no que se analizan os aspectos lingüísticos do *Tratado para o que se designa unha Constitución para Europa*: as linguas que se propoñen como oficiais na UE, as linguas minorizadas, os dereitos lingüísticos, etc. Conclúese que, desde o punto de vista lingüístico, o tratado é discriminatorio, contradictorio e inútil.

795 (R/04). HUERGA FIDALGO, Gonzalo de la: “Las lenguas oficiales en las Administraciones Públicas”, *RAP*, 154, 2001:323-364. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Logroño], Universidad de La Rioja, DIALNET, [2004], <<http://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=17528>>, Formato: PDF, [Consulta: 12/03/2008]. | Trad. gal. de Lidia FERNÁNDEZ PASTORIZA e Alexandre ALONSO ALONSO: *As linguas oficiais nas Administracións Públicas*, Santiago de Compostela, Escola Galega de Administración Pública, 2002, 110 p. (= *Conferencias e documentos*; 11).

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. IBERORROMÁNICO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Índice: I. Preámbulo | Conceptos generales | II. Breves referencias a la situación en el entorno europeo: 1. En la Organización de la Unión Europea | 2. En el Estado irlandés | 3. En el Estado italiano | 4. En el Estado belga | 5. En la Confederación Helvética | III. La situación en el Estado español: 1. Antecedentes generales | 2. Nivel estatal: a) Preámbulo | b) ¿Deber de conocer los idiomas oficiales? | c) Cómo se puede instrumentar la oficialidad | d) Campos en el uso de la oficialidad | d.1) En los Tribunales | d.2) En el ámbito administrativo de carácter general | d.3) En los ámbitos administrativos particulares | d.4) La norma estatal general | 3. Nivel autonómico: a) Consideraciones previas | b) Los ámbitos administrativos de carácter general | b.1) País Vasco | b.2) Cataluña | b.3) Galicia | b.4) Comunidad Valenciana | 4. Nivel local | a) Desde la perspectiva estatal | b) Desde la perspectiva autonómica | b.1) En Galicia | b.2) En el País Vasco | b.3) En Navarra. | Ten interese lingüístico o apdo. titulado “A situación no Estado Español” (p. 39-96 da trad. gal.), no que se repasa a lexislación lingüística existente tanto a nivel estatal (principalmente nos tribunais e no ámbito administrativo xeral e particular), como autonómico e local. Neste último, salientase a importancia da Lei 5/1997, do 22 de xullo, sobre Administración Local (DOG do 05/08/1997), que establece no artigo 7 que o galego é a lingua propia da administración local. No que se refire ao nivel autonómico, faise referencia á entrada en vigor da Lei de normalización lingüística [Lei 3/1983, do 15 de xuño (DOG do 14/07/1983)] e o que esta supuxo para a promoción do galego en diferentes ámbitos.

796 (R/05). MILIAN MASSANA, Antoni: “La regulación constitucional del multilingüismo”, *REDC*, 4/10, 1984:123-154. | [Ed. dix.]: en *Revista Española de Derecho Constitucional, 1981-2004*, Madrid, Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, 2005, DVD / Formato: PDF. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Logroño], Universidad de La Rioja, DIALNET, [2008], <<http://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=249932>>, Formato: PDF, [Consulta: 12/03/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. IBERORROMÁNICO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Índice: I. Introducción | II. El artículo 3 del texto constitucional | 1. Análisis de sus elementos | a. La lengua oficial del Estado | b. Alcance jurídico de la oficialidad del castellano | c. Su ámbito | d. Deber de conocer el castellano y derecho a usarlo | e. Carácter preceptivo de la oficialidad de las demás lenguas españolas | f. Las demás lenguas españolas | g. Sanción de la cooficialidad idiomática en las Comunidades autónomas con lenguas españolas distintas de la lengua castellana | h. Los Estatutos de autonomía como normas jurídicas que hacen efectiva la oficialidad de las lenguas españolas distintas de la lengua castellana | i. Alcance jurídico de la oficialidad de las demás lenguas españolas | j. Las modalidades lingüísticas | k. Respeto y protección de las modalidades lingüísticas | 2. El modelo constitucional de ordenación del hecho multilingüe.

797 (R/05). PETSCHEN VERDAGUER, Santiago: “Los principios reguladores de las lenguas en la Europa Contemporánea”, *RAS*, 6, 1997:73-87. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Madrid, Universidad Complutense de Madrid, Portal de Revistas Científicas Complutenses, [2005], <<http://www.ucm.es/BUCM/revistas/cps/1131558x/articulos/RASO9797110073A.PDF>>, [Formato: PDF], [Consulta: 30/03/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. XERAL/PANROMÁNICO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

A situación das linguas na sociedade amosa unha gran mobilidade temporal. Nos cambios que se producen inciden factores espontáneos (demográficos, económicos e científicos) e factores dirixidos (a acción do poder). Os factores espontáneos inflúen máis a longo prazo e entre eles destaca o principio de territorialidade, o único capaz de asegurar a pervivencia dunha lingua. As linguas que non contan cun territorio no que sexan consideradas propias, poden temer a súa extinción. No territorio é onde encontran complementariedade o factor espontáneo e o dirixido. No terreo institucional e no que se refire a Europa, as organizacións internacionais teñen un tipo de conduta distinto ao dos estados verbo das linguas de menor difusión (rexionais ou minoritarias). Mentres as organizacións internacionais (Consello de Europa, UE, OSCE) lles prestan atención, os estados relérganas. Na actualidade constátase a existencia dunha acción na sociedade civil internacional que quere incidir nunha máis xusta organización das linguas con primacía moral sobre a acción dos poderes públicos [Adaptación do resumo que aparece na publicación].

798 (N/05). RAMÓN I MIMÓ, Oriol: “Drets lingüístics fonamentals de la ciutadania europea”, en Servizo de Normalización Lingüística da Universidade da Coruña (ed.), *Lingua e cidade: I Xornadas sobre lingua e usos*, A Coruña, Universidade da Coruña, Servizo de Publicacións / Servizo de Normalización Lingüística, 2005:205-225 (= *Cursos, Congresos, Simposios*; 81). | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Universidade da Coruña, Servizo de Normalización Lingüística, 2007, <http://www.udc.es/snl/documentospdf/Libro_Lingua_Cidade.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 26/04/2008].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. XERAL/PANROMÁNICO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Primeiramente, revísase o estado do plurilingüismo na UE, para o cal se ofrece unha breve introdución sobre a lexislación en vigor máis importante. A continuación, explícanse os cambios que experimentan as situacións sociolingüísticas nas cidades, exemplificando coa cidade de Barcelona. Para rematar, explícanse as alternativas que ofrece a *Declaración universal de Dereitos Lingüísticos* verbo da corrección dos desequilibrios que se xeran para os usuarios das linguas.

799 (N/05). REVENGA SÁNCHEZ, Miguel: “Notas sobre la oficialidad lingüística y cultura constitucional”, *Llengua i Dret*, 43, 2005:129-144.

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. IBERORROMÁNICO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

O autor comeza por revisar as dúbidas que se derivan dun concepto tan impreciso como o de *oficialidade lingüística*. A partir da consideración das linguas como poderosos factores de identificación nacional, constata que non existe un contido típico da oficialidade nin tampouco criterios aceptados con carácter xeral para distinguir entre linguas oficiais ou maioritarias e linguas non oficiais ou minoritarias. Desde o punto de vista da cultura constitucional, o importante son as prácticas dos poderes públicos en materia lingüística e non definicións de estatus cheas de imprecisión e ambivalencia. Isto é especialmente certo no caso da Constitución española de 1978, cuxo art. 3 constitúe todo un modelo de declaracións “concentradas” na materia, do que non se deduce con claridade en que consiste a oficialidade, cal é o seu alcance e cales son as implicacións dun concepto como o de *linguas de España*, que non tén no resto do texto constitucional un desenvolvemento axeitado. Por outra banda, os estatutos de autonomía das comunidades con lingua propia centráronse no aspecto promocional da lingua, mais en liñas xerais pódese dicir que o Estado autonómico español non tomou en consideración a idea das modalidades lingüísticas como un patrimonio digno de respecto e protección. Xa que logo, España amosa un panorama sociolingüístico máis diverso do que podería parecer a primeira vista, sen que a lexislación nin a actuación dos poderes públicos estivese en consonancia con esta diversidade. Unha segunda anomalía é a escasa presenza (por non dicir nula) que ata hai ben pouco tempo tiñan as linguas de España distintas do castelán fóra do seu respectivo ámbito territorial, anomalía relacionada con certas visións conflitivas da pluralidade lingüística que conviría abandonar [Adaptación do resumo que aparece na publicación].

Vid. tamén a entrada 706.

52222 A normalización no ensino

800 (R/05). “El idioma gallego en las escuelas”, *Revista Gallega*, V/213, 1899:1. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagallega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Despois de destacar a recuperación do uso do galego que se está a producir na prensa rexional diaria e nas sociedades de recreo e instrución, o autor manifesta que o perigo máis importante para o galego está nos mestres de escola que ensinan en castelán ou nunha mestura das dúas linguas. Exalta o labor dos mestres que ensinan en galego.

801 (R/05). ACUÑA TRABAZO, Ana / GONZÁLEZ PEREIRO, Neves / MONTESERÍN CANCIO, Ana: “O galego na escola de idiomas de Madrid: entrevista coas profesoras”, *Madrygal*, 2, 1999:149-150. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Madrid, Universidad Complutense de Madrid, Portal de Revistas Científicas Complutenses, [2005], <<http://www.ucm.es/BUCM/revistas/fl/11389664/articulos/MADR9999110149A.PDF>>, [Formato: PDF], [Consulta: 12/01/2006].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

As entrevistadas explican a súa experiencia como profesoras de lingua galega na Escola Oficial de Idiomas en Madrid: que tipo de alumnos teñen, que nivel de ensino imparten, que iniciativas desenvolven para a difusión da cultura galega, etc.

802 (R/05). ASOREY VIDAL, Daniel: “Normalización e ensino secundario”, en Rosario Álvarez Blanco, Francisco Fernández Rei e Antón Santamarina (eds.), *A Lingua Galega: historia e actualidade: Actas do I Congreso Internacional (Santiago de Compostela, 16-20 de setembro de 1996)*, II, [Organizado polo] Instituto da Lingua Galega, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2004]:59-77. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, [2005], <http://www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/galego_historia_2.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 13/01/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Repásase brevemente o tratamento que recibiu o galego no ensino, centrándose basicamente nos sécs. XIX e XX para poder analizar os usos e actitudes cara ao galego que amosan os alumnos dun instituto de Santiago. O autor cre que, malia existiren normas legais que regulan o uso da lingua galega no ensino secundario, moitas veces non se cumpren; de aí que “o ensino segue a ter un poder castelanizante, asimilador e discriminante” (p. 76). No que atinxe aos usos e actitudes do alumnado, sinala que en xeral os mozos se declaran favorables á potenciación da lingua galega e que o seu emprego nas aulas non implica unha maior dificultade para a asimilación de contidos.

803 (N/04). GONZÁLEZ SANMAMED, Mercedes / FUENTES ABELEDO, Eduardo José / IGLESIAS AMORÍN, Fernando / SANTOS GONZÁLEZ, María del Carmen / VEIGA RÍO, Emilio J.: “Demandas de formación para utilizar o galego no ensino”, *Adaxe*, 20, 2004:5-22.

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Presentación dos resultados dunha investigación descritiva orientada a detectar as necesidades e demandas formativas para o ensino en galego que manifestan os profesores de ensinanza infantil e primaria de Galicia. Os datos proceden dunha enquisa elaborada cunha escala de valoración tipo Likert de catro puntos na que, a través de diversos items, se recolleron as opinións do profesorado sobre a formación que desexan recibir. Concretamente, as opinións dos profesores refírense á organización da formación, ao financiamento, ao lugar de realización, á temporalización, á avaliación e aos contidos. Os cuestionarios aplicáronse nos meses de abril e maio de 2001 cunha mostraxe aleatoria estratificada. Do total da poboación de referencia seleccionáronse 164 centros públicos e 31 privados, onde se recolleron 1.347 cuestionarios (574 na provincia da Coruña, 158 en Lugo, 147 en Ourense e 468 en Pontevedra), cunhas porcentaxes de participación moi semellantes á distribución das unidades escolares de infantil e primaria por provincias. | Índice: 1. Introducción | 2. O galego no ensino: a formación do profesorado de Infantil e Primaria | 3. A investigación sobre necesidades formativas do profesorado | 4. Deseño

da investigación | 5. Análise dos principais resultados | 5.1. Características dos participantes | 5.1.1. Distribución dos participantes por provincias e segundo a situación do centro | 5.1.2. Distribución do profesorado participante segundo as variables sexo e idade | 5.1.3. Distribución do profesorado participante segundo a variable plan de estudos | 5.2. Valoración das modalidades de formación | 5.3. Valoración das institucións para organizar a formación | 5.4. Valoración dos axentes de formación | 5.5. Necesidades e demandas de formación sobre a lingua e cultura galegas e sobre o galego no ensino | 5.6. Razóns para participar en actividades de formación | 6. Principais conclusións.

804 (N/05). GONZÁLEZ SANMAMED, Mercedes / FUENTES ABELEDO, Eduardo José / IGLESIAS AMORÍN, Fernando / SANTOS GONZÁLEZ, María del Carmen / VEIGA RÍO, Emilio J.: “O galego no ensino: perspectivas do profesorado”, *RGPE*, 10/12, 2005:265-289.

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Presentación dos resultados dunha investigación destinada a determinar as opinións e valoracións que manifesta o profesorado de ensino infantil e primario de Galicia sobre diversos aspectos relacionados coa situación do galego na sociedade e no ensino. A aproximación empírica realizouse mediante a elaboración dun cuestionario cunha escala de valoración tipo Likert de catro puntos, en que a través de diversos ítems se recolleron as perspectivas e opinións dos profesores sobre o proceso de normalización da lingua galega, o seu nivel de competencia lingüística e de uso cotiá do galego, e as condicións que motivan ou non a empregalo no ensino [Adaptación do resumo que aparece na publicación].

805 (N/05). LASAGABASTER, David: “7. El aprendizaje de la lengua minoritaria y la extranjera: ¿dos compañía, tres multitud?”, en Xosé Antón González Riaño (coord.), *Llingua y lliteratura nes aules: Actes del X alcuentru «Llingua minoritaria y educación»*, Uviéu, Academia de la Llingua Asturiana, [2005]:175-201 (= *Estaya Pedagóxica*; 18).

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. IBERORROMÁNICO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Analiza a política lingüística en materia de educación, que, coa implantación da democracia en España, lle deu un pulo importante ao multilingüismo, incorporando aos currículos oficiais o estudo das linguas minoritarias e das linguas estranxeiras. O autor ocúpase fundamentalmente do éuscaro, se ben sinala que a caracterización que ofrece se pode extrapolar ao asturiano, aragonés, catalán, galego, sardo, bretón, ou calquera outra lingua minoritaria nas mesmas condicións. | Índice: Introducción | 1. El sistema educativo vasco | 2. ¿Son tres lenguas demasiadas lenguas? | 3. ¿En que medida afecta el aprendizaje temprano de inglés a las otras dos lenguas presentes en el currículo en programas bilingües y al desarrollo cognitivo? | 4. ¿Es realmente efectivo el aprendizaje temprano del inglés? | 2. ¿Cuáles son las actitudes de los hablantes de lenguas minoritarias ante la presencia de la lengua extranjera? | 3. Conclusiones.

RECS.: *Lletres Asturianas*, 90, 2005:150-151 [151].

806 (R/05). MAYO REDONDO, Susana / VAQUERO QUINTELA, Isabel: “Un exemplo de actividade dinamizadora dun servizo de normalización: O boletín universitario *O Cartafol*”, en Rosario Álvarez Blanco, Francisco Fernández Rei e Antón Santamarina (eds.), *A Lingua Galega: historia e actualidade: Actas do I Congreso Internacional (Santiago de Compostela, 16-20 de setembro de 1996)*, II, [Organizado polo] Instituto da Lingua Galega, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2004]:135-142. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago

de Compostela, Consello da Cultura Galega, [2005], <[http:// www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/galego_historia_2.pdf](http://www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/galego_historia_2.pdf)>, [Formato: PDF], [Consulta: 13/01/2005].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Faise un breve percorrido pola historia do boletín *O Cartafol*, que desde 1992 publica o Servizo de Normalización Lingüística da Universidade de Santiago de Compostela, e descríbese o seu deseño editorial. O seu obxectivo é favorecer o emprego da lingua galega na comunidade universitaria, ofrecendo información sobre planificación lingüística, sobre materiais lingüísticos, sobre sociolingüística, así como favorecer a participación dos universitarios no proceso de normalización.

807 (R/05). NÚÑEZ SINGALA, Manuel Carlos: “O apoio a traballos de investigación en lingua galega. Unha experiencia de planificación lingüística”, en Rosario Álvarez Blanco, Francisco Fernández Rei e Antón Santamarina (eds.), *A Lingua Galega: historia e actualidade: Actas do I Congreso Internacional (Santiago de Compostela, 16-20 de setembro de 1996)*, II, [Organizado polo] Instituto da Lingua Galega, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2004]:197-203. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, [2005], <[http:// www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/galego_historia_2.pdf](http://www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/galego_historia_2.pdf)>, [Formato: PDF], [Consulta: 13/01/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Descríbese a experiencia levada a cabo desde o Servizo de Normalización Lingüística da Universidade de Santiago de Compostela co fin de promover o emprego da lingua galega en traballos de investigación para, dese xeito, favorecer a longo prazo unha maior incorporación do galego ás aulas. Ofreceuse axuda lingüística e económica para todos aqueles que quixesen presentar en lingua galega a tese de doutoramento, a memoria de licenciatura ou o proxecto de fin de carreira. Posto que esta campaña era moi recente no momento da publicación do artigo, aínda non se dispuña de datos suficientes para avaliar a súa repercusión.

Vid. tamén as entradas 107, 567-2, 595, 709, 786, 822, 1044.

52223 A normalización na administración pública

808 (R/05). “Las lenguas regionales”, *Revista Gallega*, VI/290, 1900:1. | [Ed. facs. en liña n.v.]: A Coruña, Real Academia Galega, Hemeroteca Virtual, 2005, <<http://www.realacademiagalega.org/Hemeroteca/Revistas.do?letter=none>>, [Consulta: 12/08/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Comenta a decisión dos colexios de avogados de lles permitir ás testemuñas falar a súa lingua propia para evitar problemas de comprensión.

809 (R/05). BASCOI MACEIRAS, Beatriz: “Elaboración do Plan de normalización lingüística do Concello de Ferrol”, *Novas CTNL*, 16, 2004:5. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Santiago de Compostela], Coordinadora de Traballadores/as de Normalización da Lingua, [2005], <<http://www.ctnl.org/upload/des/34-a-novasctnl16.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 15/06/2008].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 4. C

Descríbense as distintas fases polas que pasou a elaboración do *Plan de normalización lingüística [do Concello de Ferrol]* (2003, vid. *BILEGA* 12675), que comezou en xaneiro de 2002, despois de completarse un estudo diagnóstico sobre a situación do idioma galego no concello. O proceso deseñouse coa idea de favorecer a máxima participación cidadá na xestión do documento e por iso se crearon os *grupos de participación social* cuxo traballo rematou coa posta en común do texto final no Consello Municipal de Lingua; ese texto sería finalmente aprobado polo Pleno do Concello por unanimidade. O artigo tamén ofrece unha descrición sumaria dos obxectivos nos diversos ámbitos de actuación que define o plan, así como a estrutura do documento que o recolle.

810 (R/05). COCHÓN RODRÍGUEZ, Concepción: “Luces e sombras na normalización do galego desde os concellos”, *Novas CTNL*, 16, 2004:2. | [Ed. facs. en liña n.v.]: [Santiago de Compostela], Coordinadora de Traballadores/as de Normalización da Lingua, [2005], <<http://www.ctnl.org/upload/des/34-a-novasctnl16.pdf>>, Formato: PDF, [Consulta: 15/06/2008].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

Resposta ao artigo “Política lingüística municipal” (2003, vid. *BILEGA* 13428) de Xosé Manuel Sarille. A autora defende o labor dos normalizadores lingüísticos dos concellos e sinala que en moitos casos os plans de normalización lingüística son froito do labor desenvolvido polos normalizadores. Indica, así mesmo, que a normalización lingüística está condicionada en moitos casos pola situación económica e social dos concellos, o cal repercute no labor dos normalizadores.

811 (R/05). GALANES SANTOS, Iolanda / SOUTO GONZÁLEZ, Marta: “Experiencias normalizadoras no Concello de Vigo”, en Rosario Álvarez Blanco, Francisco Fernández Rei e Antón Santamarina (eds.), *A Lingua Galega: historia e actualidade: Actas do I Congreso Internacional (Santiago de Compostela, 16-20 de setembro de 1996)*, II, [Organizado polo] Instituto da Lingua Galega, Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega / Instituto da Lingua Galega, [2004]:91-102. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Santiago de Compostela, Consello da Cultura Galega, [2005], <http://www.consellodacultura.org/mediateca/pubs.pdf/galego_historia_2.pdf>, [Formato: PDF], [Consulta: 13/01/2005].

1. DIVULGACIÓN/OPINIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C

As autoras céntranse no proceso de normalización lingüística levado a cabo desde o Servizo de Normalización Lingüística do concello de Vigo. Descríbense as actividades levadas a cabo desde este organismo para lograr a normalización do idioma tanto no eido administrativo como social.

812 (N/05). RÍOS SANTOMÉ, Soledad: “Coñecemento do galego no acceso á función pública local un estudo de caso: Moaña = Knowledge of Galician Language in the Access to the Local Administration a Study of Case: Moaña”, *Madrygal*, 8, 2005:107-118. | [Ed. facs. en liña n.v.]: Madrid, Universidad Complutense de Madrid, Portal de Revistas Científicas Complutenses, [2006], <<http://www.ucm.es/BUCM/revistas/fll/11389664/articulos/MADR0505110107A.PDF>>, [Formato: PDF], [Consulta: 30/03/2006].

1. INVESTIGACIÓN | 2. ÁMB. GALEGO | 3. SINCRÓNICO | 4. C